

מהרה. הלכות מקואות פ"מ

כסף משנה

יד נוספין שעשאן וזילין וכו'. גפ"ה דמקואות ונופין שעשאן וזילין סומך אמילי...

לכל דוקא בלשונן כשרים קף לתר תלמי מילי לכל כהן וזילין וכו' שם מעהרים לכל...

4

כסף משנה

פ"א א ב כפך סים שאובים שיהר הכבדים וכו' עד ואז לוח נפלו נפלו...

יד נוספין שעשאן וזילין וכו'. גפ"ה דמקואות ונופין שעשאן וזילין סומך אמילי...

יד נוספין שעשאן וזילין וכו'. גפ"ה דמקואות ונופין שעשאן וזילין סומך אמילי...

במה וילתה אם לוח נפלו נפכ שאובין למקוה זה: ד צינור ע זה פסול מפני שהפסול מוכח...

יד נוספין שעשאן וזילין וכו'. גפ"ה דמקואות ונופין שעשאן וזילין סומך אמילי...

יד נוספין שעשאן וזילין וכו'. גפ"ה דמקואות ונופין שעשאן וזילין סומך אמילי...

פ"א א כפך סים שאובים כו' עין גמ"ש רבי ונכרי מן ועין סמוכות. י"א ו הוטא שרד לטובל כו'...

יד נוספין שעשאן וזילין וכו'. גפ"ה דמקואות ונופין שעשאן וזילין סומך אמילי...

יד נוספין שעשאן וזילין וכו'. גפ"ה דמקואות ונופין שעשאן וזילין סומך אמילי...

ציוני הלכה

ה"ח.סעי' ת.

מסורת הראב"ד

- (כ) עי ס"ב הל' ח.
- (כא) עי ס"א הל' ה מה ד"ו ו
- (כב) עי לקמן הל' יט. כא.
- (כג) עי לקמן הל' יז.
- (כד) עי ס"א הל' א. ג.
- (כה) עי ס"א הל' ב.
- (כו) עי ס"א הל' ג.
- (כז) עי לקמן הל' ב.
- (כח) עי ס"א הל' ד.
- (כט) עי ס"א הל' ה מה ד"ו ו

בשינוי מראה⁽¹⁾. אבל ברין המעיין שמענו שאינו נפסל בשאובין⁽²⁾ אבל בשינוי מראה לא שמענו, אלא אין לנו אלא כלשון משנתינו שלא מצינו המעיין משתנה מדינו אלא בשני דברים, שאם עשאו כולו שאוב נפסל לגמרי ואם רבה עליו מים שאובין נפסל מלטהר בזוחלין, אבל פסול מראה אין בו⁽³⁾, דתנן בפרק המישי (משנה א) מעין שהעבירו על השוקת פסול⁽⁴⁾ העבירו על גבי השפה כל שהוא כשר חוצה לו שהמעיין מטהר בכל שהוא.

7 ← טו

פיסקא (משנה א) העבירו על גבי בריכה והפסיקו הרי הוא כמקוה⁽⁵⁾, חזר והמשיכו פסול לזבים ולמצורעים ולקדש מהם מי חטאת עד שידע שיצאו הראשונים. קשיא לי בהאי פיסקא אמאי בעינן שיצאו הראשונים לימא עד שידע שרבו הזוחלין על הראשונים, שהרי העיד בן ר' צדוק כדאמרן לעיל⁽⁶⁾. ואפשר כי היתה משנה הראשונה עד שבא ר' צדוק והעיד שאם רבו בזוחלין כשרין אף לזבים ולמצורעים. אי נמי איכא למימר שלא העיד ר' צדוק אלא הנוטפין מן המעין שלא פסק חיותן⁽⁷⁾ והזוחלין מכשירין אותן ברבוי לזבין ולמי חטאת⁽⁸⁾, אבל הכא שהפסיקו בבריכה אין הזוחלין מטהרין אותן עד שיצאו משם⁽⁹⁾.

פיסקא (משנה ב) העבירו על גבי כלים או על גבי ספסל, רבי יהודה אומר הרי הוא כמות שהיה, ר' יוסי אומר הרי הוא כמקוה ובלבד שלא יטביל על גבי הספסל⁽¹⁰⁾.

פיסקא (משנה ג) מעין שהוא מושך כנרל, רבה עליו⁽¹¹⁾ והמשיכו, הרי הוא כמות שהיה. היה עומד וריבה עליו והמשיכו שיה למקוה לטהר באשבורן ולמעין להטביל בו בכל שהוא. למדנו מענין השוקת שהמעין שהעבירו מתוך הכלי אף על פי שנמשך ויוצא ממנו ועדין המעין מושך כתחלתו דינו כשאוב לגמרי, וממאי מדקתני פסול ולא קתני הרי הוא כמקוה כדקתני בסיפא, אלמא פסול לגמרי קאמר. והנה גם זו⁽¹²⁾ תחוק לדברי רב אחא ז"ל שאין שאובה

שינויי מהדורות

המים (לש"ס ע"ב יא) ומצינו מכללן שאין המקוה השלם נפסל אלא בשינוי מראה אבל בג' לוגין אינו נפסל, וכדין המעיין לא שמענו אם הוא נפסל בשינוי מראה אם לאו. אלא אין לנו לומר וכו'. (צ"י קד. הונא כמהדו"ב).
40. כמהדורות הקודמות נוסף קושיא על הרב אלפסי ז"ל שכתב על השאובה שהמשיכוה כולה שהיא טהורה

לגוף תדרשנו

כה. בשאובין. כמהדורות הראשונות כתב רבנו שאינו נפסל "בג' לוגין". וכן שינה לעיל הל' ח. עיי"ש בהערה כ.
כו. נוטחא אחרת. כן איתא בספרים דירן וכ"ה בפ"י הר"ש פ"ד מ"ד.
כו. עד שיצאו משם. נראה דפליגי שני תרוציו של רבנו בגדר "מי תערובות" שפסולים למים חיים (פרה פ"ה מ"א). שלפי תרוצו הראשון כל זמן שיש רוב מי מעין לא מקרי "מי תערובות", ולפי תרוצו השני אף תערובת כל דהוא של מי גשמים מקרי "מי תערובות".
וכדין זה פליגי הרמב"ם ורבנו בהל' פרה פ"ו הל' ג, ודעת רבנו שם דלא מקרי מי תערובות אלא אם יש מחצה מי גשמים. כתרין קמא דהכא. ודעת הרמב"ם שם, ופסול כל הנהרות למי חטאת, משמע דבעינן מים חיים ללא תערובת כלל, וכן מפורש בפ"ט הל' מקואות הל' ט "עד שידע שיצאו כל מי המקוה שהיו בתוך הבריכה". וצ"ע לשיטת הרמב"ם (שם הל' יג) שרבו זוחלים על הנוטפים סגי לטבילת זבים, ולא בעינן כולו מים חיים. ולתרין בתרא דרבנו מיושבת היטב שיטת הרמב"ם. (וכעין זה כוון המשנה אחרונה מדעתו).

ס"ב ד"ל ג"כ א"ל
ל"ב ונ"ז א"ל א"ל א"ל א"ל א"ל

ובמקרה שלכם, כל שיש צו שלושה טפחים וחצי מים יש צו יותר מעשרים סאה, שהרי עולה בשיבור שלוש מאות שלושים ושבעה טפחים וחצי טפה, וחצי מקוה שיעורו שלוש מאות עשרים וארבעה טפחים²³. וכשיש צו זה השיעור אחת יכולים להשלימו על ידי המשכה אם יספיק רוב ארבעים סאה, אבל אם ננטרף עשרים ואחת סאין כמו שיראה מפשט ההלכה אנו נריבין שיהיה שם שלוש מאות וארבעים טפחים וחומש טפה, לפי שהצי המקוה הוא שלוש מאות עשרים וארבעה טפחים, ושיעור סאה שהוא אחד מארבעים משש מאות ארבעים ושמונה הוא ששה עשר טפחים וחומש טפה, צין הכל שלוש מאות וארבעים טפחים וחומש. אבל מדברי הרמב"ם ז"ל²⁴ נראה שאין נריך רבייה על עשרים סאה כי אם משהו. ואם נריך סאה אחת יותר על הצי מקוה שהם עשרים ואחת סאין או²⁵ יספיק משהו יתר על עשרים סאה, דומה למחלוקתם של ר' אליעזר ור' יהושע בפרק ד' ממסכת תרומות²⁶ בענין תרומה המתערכת בחולין, דר' אליעזר בעי מאה ואחד ור' יהושע סגי ליה במאה ועוד, ופירש בירושלמי²⁷ כמה ועוד, כל שהוא ולמעלה. ויש להחמיר, כיון שבגמרא הזכירו בפשיטות עשרים ואחת נראה כי דוקא נקטוה, כר' אליעזר דתרומות, וגם ר' יוסי בן משולם מנריך בתרומה שיעור קב יתר על מאה, ור' יהושע דסגי ליה במשהו הוי יחיד במקום רבים. ושיעור המשכה, פירש ר"י ז"ל בעל התוספות שלושה טפחים, אבל הרשב"א ז"ל כתב כל שהוא²⁸. וכל אלו השיעורין שאמרתם במקוה שלכם הם אם המדה שהזכרת היא בחתומתו כמו בעליונו, שלא יהא מתקצר למטה, וגם שהמדרגות המתחונות לא יהא צאחת מהן יותר משני טפחים גובה²⁹ כמו שכתבתי למעלה.

ואם יש צו שיעור מקוה, והמים מרודדים ואינכם רוצים להשלימו במים, יכולין אחת לתת לצד אחד חצילי עניים וקנים כדי שיתפחו המים ויגבהו, דמתן בשביעי של מקואות³⁰ מקוה שמימיו מרודדין כובש אפילו חצילי עניים אפילו חצילי קנים כדי שיתפחו המים ויורד וטובל. ודוקא חצילי עניים וחצילי קנים, וכל שכן אצנים שאין המים נכנס לתוכן כמו בחוף החצילות, אבל כלים פסול כדאיתא בפרק חומר בקודש³¹.

76 ומה שכתבם שהמקוה נשחמו כחליו ומים הנקוים יורדים צו דרך סדקיו ותמיד אחת נריכים להוסיף צו מים על

23 כל זה אם המדרגה התחתונה בגובה שני טפחים; אם היא בגובה שני טפחים וחצי אז יהיה נפח המים רק 333.5 (שכן יש למעט מחלל המקוה ארבעה טפחים $4 = (4 \times 8 \times 0.5) - (4 \times 6 \times 0.5)$), שהם נפח תוספת חצי הטפה למדרגה התחתונה פחות נפח חצי טפה של המדרגה שמעליה, שנמצאת כעת מחוץ למים). וראה להלן שרובנו מעיר על כך, ועיי"ש הע' 29.
24 הלי מקואות פ"ד ה"ח. 25 כצ"ל בדפוסים: אז. 26 משנה ז.
27 שם הלכה ו. 28 עיי' בשו"ת הריב"ש סי' קכה, ובב"י יו"ד סי' רא ד"ה שיעור המשכה (קח, ב). 29 משמע בדברי רבנו, שאם המדרגה התחתונה הינה בגובה 2.5 טפחים אזי ישתנה הדין, ובגובה 3.5 טפחים לא יהיה בו שיעור חצי מקוה. רצ"ע, שהרי אז יהיה נפח המים 333.5 טפחים,

ידי המשכה, כשר הדצר ושפיר דמי, ואפילו בלא המשכה כשר כל שנשאר צו ארבעים סאה. ומשום זחילתו אינו נפסל, דאף על גב דקיימא לן דמקוה אינו מטהר בזוחלין אלא באשבורן כדתיבא בחורם כהנים³², ושינינו במסכת מקואות³³ העיר ר' זדוק על נוטפין שעשאן זוחלין סומך אפילו קנה אפילו צו ואפילו זבה יורד וטובל, ופירש רבי שמשון³⁴ שאם ניקב המקוה ונעשה זוחל נריך שיסחמו מקום הנקב כדי שלא יחלו המים בשעת טבילה כדי שיהיו נקוים ועומדים שלא ילאו ויעשו אשבורן, כבר כתב הרשב"א ז"ל³⁵ שלא נאמר זה אלא בנקב רחב, דכיון שזחילתן ניכרת דנין אותם כזוחל ממש ונריך סמימיה, אבל מקוה שנסדק או ניקב מעט עד שלא יכיל המים ונוטף מעט מעט והולך וחסר אין זה נקרא זוחל, דהא אמרינן פרק חומר בקודש³⁶ דארעא³⁷ לחלוילי מחלחלא ומטפטפת בכל שעה ונבלעין המים מעט מעט במקומו, ואפילו הכי כשר. ועוד הביא ראה הרב ז"ל מדמתן³⁸ מקוה שנמצא חסר כל טהרות שנעשו על גביו למפרע טמאות, ודוקא חסר, הא נמצא צו ארבעים סאה אף על פי שחסר ממדתו הראשונה טהורות, ואם מקוה שמימיו יוצאין דרך סדקיו היה נפסל מפני שהוא זוחל היה לנו לחוש שמה נשבר למטה ונעשה זוחל, דהא ספיקא דאורייתא הוא. אלא ודאי לא פסלו נוטפין שעשאן זוחלין אלא בזוחל ממש שזחילתו נראית, לפי שכל המים שבמקוה נדונין כזוחלין, אבל מפני טפטוף מעט שאינו ניכר לעין לא מיקרי זוחל. עד כאן דבריו, ודברי טעם [הם]³⁹ וראוי לסמוך עליהם הלכה למעשה. ויש מפרשים⁴⁰ דנוטפין שעשאן זוחלין לא נפסלו אלא כשלא ישאר במקוה ארבעים סאה שפסק זחילתו, כגון שהסדק או הנקב הוא למטה, אבל אם הנקב הוא למעלה וכשתפסק זחילתו ישארו במקוה ארבעים סאה אינו נפסל בכך, אף על פי שיש צורך בריבוי המים להמפיתן כדי שיהיה הגוף מתכסה בהם, דכיון שאין צורך בהם להכשיר מקוה אינו נפסל על ידי זחילה אפילו בנקב גדול שזחילתו ניכרת. וכל אלו הדברים לא נאמרו → אלא לפירוש ר' שמשון ז"ל, שפירש נוטפין ועשאן זוחלין שניקב המקוה וזחלו מימיו, אבל הר"ש ז"ל⁴¹ פירשה על דרך אחרת, וכן הרמב"ם ז"ל בפירוש המשנה⁴² יש לו דרך אחרת בפירושה, ולפי הפירושים האלו אם הימה ניכרת זחילתו, אפילו לא ישאר במקוה ארבעים סאה כשתפסק

כדלעיל הע' 23, והוא עדיין יותר משיעור חצי מקוה שהוא 324 טפחים. ושמה שוב אשתמיטתיה לרבנו שיש להוסיף לחשבון המים את נפח המדרגה השנייה שכעת מחוץ למים, ואז צריך להוריד 16 טפחים מהחשבון של 337.5 טפחים, ונשארו 321.5 טפחים שהוא פחות מחצי מקוה. ועיי' לעיל הע' 8. 30 משנה ז. 31 חגיגה כא, א. 32 שמיני פרשה ט. 33 פ"ה מ"ה. בדפוסים בט"ם יבמ' מקומות. 34 שם ד"ה נוטפין. 35 תורת הבית שער המים שער שני. 36 חגיגה כב, א. 37 כ"ה בקיצור התשב"ץ וכצ"ל. בדפוסים: וארעא. 38 מקואות ב, ב. 39 כצ"ל. 40 פירוש הרא"ש למקואות ה, ה. 41 בפירושו למשנה שם. 42 שם.

ספר התשב"ץ - רש"י ורמב"ם ורמב"ם ורמב"ם
מבין אלו המדרגות נבחרה חצי מקוה

וחילמו, לא מפסיל צהאי. ומדברי כולם למדנו הכשר למקוה שלכם, ואינו נפסל מחמת טפטופו, ושפיר דמי.

ולעבין מה שנתמסקת אי בעיא שלוש אמות דוקא, או סגי בצביר כיון שיש בו ארבעים סאה. הוי יודע ששיעור זה למדו מז"ל מדכתיב בפסוק⁴³ ואיש כי חלא ממנו שכנת זרע ורחץ במים את כל בשרו, ומניח במורת כהנים⁴⁴ במים אפילו במי מקוה, כלומר ללא צעי מים חיים אלא צבז אצל לא בעל קרי ונידה, את כל בשרו מים שכל גופו עולה בהם, וכמה הם אמה על אמה ברום שלוש אמות, פירוש דבעיין שיהא טובל כולו בצמ אחת ולא אבר אבר, כדדרשיין בספרי⁴⁵ מדכתיב⁴⁶ כי אם רחץ בשרו במים וצא השמש וטהר, מה ציאת שמשו כולו כאחת אף רחיצתו כולו כאחת. ואפילו אדם קטן שכל גופו עולה בפחות מכן לא יטבול בפחות מזה השיעור, שמפי השמועה למדו⁴⁷ מים שכל גופו של אדם צינוגי עולה בהם ואפילו פחות קרטוב פסול, שכל שיעורי חורה כן הם, בארבעים סאה טובל בארבעים סאה חסר קרטוב אינו טובל, שלושה על שלושה טמא מדרס פחות משלושה על שלושה אפילו נימא אחד אינו טמא מדרס, כדאיחא בראשון מראש השנה⁴⁸ צפרק הנושא בכתובות⁴⁹ ובמנחות פרק כל המנחות⁵⁰ ובמסכת מדות⁵¹. ושיעור קרטוב כתב הרמב"ם ז"ל בהלכות מקואות⁵² שהוא שיעור משקל דינר, ויחא לו זה השיעור ממה שאמרו בצבא במרא⁵³ כי הקרטוב הוא אחד משמונה בשמינית לוג, והרב ז"ל כתב בהלכות ערוכות⁵⁴ שרביעית לוג הוא משקל שבעה עשר דינר וחצי בקירוב, אם כן שמינית הוא משקל שמונה דינרים וחצי בקרוב, ושמיניתו הוא משקל דינר בקירוב, והוא קרטוב. והכמים שיערו שאמה על אמה ברום שלוש אמות הם ארבעים סאה כדאיחא צפרק קמא דחגיגה⁵⁵ וצפרק ערבי פסחים⁵⁶ וציומא פרק אמר להם הממונה⁵⁷, וכל שיש במקוה ארבעים סאה אפילו אינו גבוה שלוש אמות כשר (שכיון) [כיון]⁵⁸ שכל גופו עולה בהם, שהחורה לא הקפידה אלא על שיעור המים שיהיו ארבעים סאה ושיהא כל הגוף נטבול בהם בצמ אחת דרך גדילתו בלי חצינה, ושלוש אמות לא נאמר אלא לשיעור. ושיעור אמה על אמה ברום שלוש אמות שאמרו שהוא לשיעור המים, לריך שמהיה עוקת המקוה יותר גדולה, כדי ששכיכנס וטובל בו ויתפחו⁵⁹ המים שישארו במקוה

ארבעים סאה. וכן כתב ר' יונתן צפירוש ההלכות במסכת שבוועות⁶⁰, ודברים פשוטים הם.

ודע כי יש מי שהיה סובר⁶¹ שקומת האדם היא ארבע אמות כמו שכתבת, והיו למדין זה מדבעיין⁶² גבי היוק ראייה שיעשה מחינה של ארבע אמות כדי שלא יסתכל בחצר חצרו. ובתוספות⁶³ הוכיחו שאינה ארבע אמות מדאמריין צפרק המוכר פירות⁶⁴ הכוכין⁶⁵ ארבע אמות אורכו, ואם קומת האדם היא ארבע אמות היה לריך יותר מפני עובי דופני ארון, ועוד שאין מכניסין אותו כל כך בדוחק, ומה שאמרו בהיוק ראייה דבעיא ארבע אמות, היינו כדי שלא יגביה את עצמו. אצל מכל מקום היו אומרים בתוספות שיותר משלוש אמות הוא, מדאמריין דשיעור מקוה אמה על אמה ברום שלוש אמות, ואם אין קומתו אלא שלוש אמות יטבע שהרי שכיכנס במקוה יתפחו המים, אלא יותר משלוש אמות הוא (מועט) [מעט]⁶⁶, ויכוף ראשו ויטבול. ומה שאמרו בתרגום אסתר⁶⁷ גבי בני המן אנטליב על חלת אמין לא קשיא, שחוכי ראש נתלו.

אבל הרמב"ן ז"ל⁶⁸ סובר לאינה אלא שלוש אמות, והוכיח כן ממה שאמר באגדת אלה הדברים רבה⁶⁹ אורכו של אדם שלוש אמות ורוחבו אמה שליש אורכו, ועוג לא היה כן אלא רוחבו ארבע אמות קרוב לחצי אורכו, הוי שצריה מנוולת משונה מן הצריות היה. וכן צילמדנו פרשת עשר תעשר⁷⁰ אמרו לו לאיוב כלום יש לך עליה אלא שלוש אמות בשעת מיתתך⁷¹, ואחא אמרת⁷² אם עלי אדמתי תזעק. וכן פירש הרשב"ם ז"ל צפרק המוכר פירות⁷³ בהיהא דכוכין, לאמה אחת לדפנות הארון ושלוש אמות לקומת האיש⁷⁴. וכן נראין הדברים, דמים שכל גופו וראשו עולה בהם בעיא למקוה. ומה שהקשו בתוספות שאם אין קומתו של אדם שלוש אמות יטבע, לא קשיא מידי, שהרי יכול להגביה ויחא מיד. ונראה לי דהא דאמריין באגדה מי שחמו⁷⁵ גבי עובדא דאשמדאי, דכי אחא קמיה לשלמה משח ארבעה גרמידי, כלומר דבעת מיתה אין לו יותר צוה העולם, ומשמע מהמס⁷⁶ דארבע אמות הוי קומת האדם, הא לא קשיא מידי כי היכי ללא קשיא היהא לכוכין אורכן ארבע אמות, שמפני עובי דופני הארון ושכיכנס בריוח לריך שיהיה אמה יתר.

אמה. 64 בבא בתרא ק. ב. 65 התיבה נוספה ע"פ כתי"י קיצור התשב"ץ, ואינה ברפוסים. 66 כצ"ל. 67 ט. יד. 68 כ"ה בקיצור התשב"ץ וכצ"ל, והוא בחידושו לבי"ב ק, ב ד"ה הכוכין. ברפוסים בט"ס הרמב"ם. 69 מהדי' ליברמן פרשת דברים אות כט. 70 תנחומא ראה טו. 71 כן הוא לשון הרמב"ן, אך לפנינו בתנחומא: ארבע אמות. אמנם בפסיקתא דרב כהנא פרשה י אות ז הגירסא שלוש אמות. 72 איוב לא, לח. 73 בבא בתרא ק, ב ד"ה והכוכין. 74 כצ"ל. ברפוסים בט"ס 'הגדיש'. 75 גיטין סה, ב. 76 ברפוס השני בט"ס: דהתי.

43 ויקרא טו, טז. 44 מצורע פרשת זבים פרשה ג פרק ו. 45 אמור פרשה ד פרק ד. 46 ויקרא כב ו-ז. 47 ערוכות ד, ב. 48 י, א. 49 קד, א. 50 קג, ב. 51 אולי כוונתו לכל המידות שבמסכת. 52 פרק ה הלכה א. 53 ז, א. 54 רמב"ם שם פ"א הי"ב. 55 יא, א. 56 פסחים קט, א. 57 לא, א. 58 כצ"ל. 59 כצ"ל. ברפוסים: ויתפח. 60 פירוש ר"י מלוגיל על הרי"ף הלכות נידה, שבועות ה, ב ברפי הרי"ף ד"ה או מה. וראה להלן טו"ס קבט (ליד הע' 53). 61 עירובין מת, א תורה גופו. 62 בבא בתרא ב, ב. 63 יומא לא, א ד"ה

כלים חזק מצטרפין ואם היה ברעתו מתחלה ליתן כלם אפילו ק
 קרוב בכל השנה מצטרף פשוט במקומו אית' הכוונת הנאה מן
 המקוה טובל בו טבילה של מטה ביומם הנשמים אבל לא ביומם
 המאמה פשוט בג' מ' ר' ה' מודרין מקוה בשבת אם יש בו אמה
 על אמה ברוב שלשה אמות פשוט בשבת' נקב שעשו למקוה
 להוציא המים דרך שם לפנותו ויכול לטותמו אפילו בדבר המכל
 טומאה דמיעת המים שלא יצאו מן המקוה יכול לעשותו אפילו
 בדבר המקבל טומאה כדלקמן ברין נטפין שעשאו זוחלי כך כתבו
 הגאונים ז"ל מקוה שנעשה מימי נשמים או ממשין ונפסק ה
 המעין שאין מטהר אלא באשבורן ונסדק כותל המקוה או ניקב
 אפילו נקב גדול אינו נפסל בשביל זה שלא טהר באשבורן אע"פ
 שמימי זכין קצת לחזן כך כתבו הגאונים מערה עמוקה ומים
 נובעין בה ומרוב העים יראות הכשים לטבול שם ועשו מחוזה
 בשפת המים וחפרו שם חפירה ומן המים המרובים שבפני יצאו
 לחזן מקצתן לתוך החפירה ולא היה בהן שיעור לטבילה ו
 והוסיפו עליהן מים על המערה מבחוץ אם המי שבתוכו מחובר ל
 למים שבחוץ המערה דרך נקב רחב שני אצבעות מותר לטבול
 בחפירה ואקוה שכלו שאוב המחובר למעין או למקוה שיש בו
 מ' סאה ממים כשרים דרך נקב רחב שתי אצבעות בגדל מותר
 לטבול בו כך כתבו הגאונים בשם' שני מקוואות או נקבו ואלו כשר
 ונקובים זה לזה כשפותר הנאדר ונסתם הנקב כשתפוק ה
 המפרשים אם נשאר שאוב בהכשרו או כיון שנסתם הנקב חזו'
 לפסולו כבתחלה קודם שנתעבב דרך הנקב עם הכשר וז"ל רכיון
 דהוכשר פניו א' טוב אינו חוזר לפסולו נגות של אבן או של עץ
 שחברה בארץ ונתמלאת מי נשמים אין טובלין בה ופוסלת משום
 שאיבה דכל כלי פוסל אפילו אינו מקבל טומאה ואע"פ דחברה לא
 נתבטלה מתורת כלי דשם כלי קרא עליה בתלום כגמור שהקו
 ולבסוף קבעו שבתתי אכל אם ניקבה הגומת מלמטה כל שהוא
 או מן הגב כשפותר הנאדר אינה פוסלת כדלקמן כך כתבו ה
 הגאונים בתשובה' האניח כלי תחת הגמור לקבל מי הגמור מן
 הגשמים ופסולו מאותן המים למקוה אם הניחם כשעת קשור
 העבים לא שנא גדולים ולא שנא קטנים וכן כלי אבנים או כלי
 גללים פוסלים אותן המים המקוה משום שאובים אבל אם כ
 כתפזרו העבים אחר שהניחם ולא נפל בהם מים ובעוד שהכלים
 שם חזרו ונתקשרו העבים ובא מטר ונפלו מים מן הגבו המקלח
 מן נשמים באותן הכלים אין פוסלין המקוה משום שאובים וז"ל
 ששבר הכלים או הפסם על פיהם במקומם ונפלו המים למקוה
 ולא הגביה הכלים אבל אם הגביה הכלים מיד שהגבי הכלי נעשו
 המים שבתוכו שאובין ופוסלין המקוה פשוט במקומו אות' האניח
 טבלא תחת הגמור המקלח מים למקוה אם יש לה לבזבז ר"ל
 שפה מל רוחותיה פוסלת המקוה משו' מים שאובים אלא שאין
 לה שפה אלא מן רוחותיה אינה פוסלת המקוה ואפילו הונחה
 כך ששארנו בה מים מנ' ח' כיון דאין לה ר' ולא נעשית לקבלה
 זקפה לירוח אפילו יש לה ר' לבזבזין אינה פוסלת טוון דאינה ע
 עומדת דרך קבלתה' וכל זה מירוי דבלא הטבלא היו המים כ
 נמשכין למקוה אבל אם בלא הטבלא לא היו נמשכין אפילו שאין
 המים נמשכין מחמת שאיבה כפסלין דהווי ע' טהרה בעי' זליכ'
 כראמרינן באקונו' אות' כגור שאין לו בית קבול ועוברים דרך
 עליו מים למקוה והקק בו גומא קודם שקבעו כדי לקבל באותה
 גומא עשר וצרות אפילו מוחקת הגומא רביעית עושה כל המי'
 שעוברים על הגומא שאובים ואפילו נפלו צרות בגומא אינה
 חשובה כמתנה עד שיהיו הצרות מהורקי בתוכה וכן אם ירד
 לתוכה עפר וכבש ר' שנתקש והוא חזק הוי שתומה ואינו פוסל

המקוה דנתבטל מתורת כלי' סלון שהוא צד מכאן ומכאן ורחב
 באמצע אינו פוסל מפני שאינו נעשה לקבלה' כלי שניקב בשוליו
 אפילו ניקב כל שהוא אינו חשוב עוד כלי לפסול המקוה במים
 שאובים העוברים דרך עליו' ואם ניקב לצדו צריך שיהא נקב
 כשפותר הנאדר ושיהא הנקב קרוב לשוליו שלא יוכל לקבל מים
 כלל למטה מן הנקב ואפילו סתם הנקב בסדר כגנין פי' שהבי' סיד
 וצרות וסתם בו הנקב לא חשיב כתימה וכן אם הוסיפו על
 הארץ כדי שלא יצאו המים או שהוסיפו על גבי סיד וגמסים וישו
 בלע' או שמרח הנקב מדרין עדין אינו כלי ואינו פוסל המקוה
 להיות המים שאובים העוברים דרך עליו אבל סתמו בסדר וגמסים
 בשניהם יחד הוי כתימה וחשיב כלי ופוסל המקוה וכן כתב רבי'
 שמחה ורבינו מאיר ורבינו שמשון דכלי שניקב בשוליו לא בעי'
 כשפותר הנאדר וכן הרובה לנקות המקוה ושואב ממנו בכלי כרי
 להוציא המים ומתירא שמה יחזרו המים למקוה מן הכלי ששואב
 בו המים לחזן שלשה לוגין ויפסלו המקוה אחר שיחסר ולא יהיו
 בו מ' סאה כיצד יעשה יקוב הכלי בשוליו כל שהוא ולא יהיו המים
 שבתוכו שאובים' ואם המקוה מעין נובע אין צריך לנקב הכלי
 כי מעין אינו נפסל במים שאובים' עירוב מקוואות כשפותר
 הנאדר שאם האחד חסר והאחר שלם ויש נקב ביניהן כשפותר
 הנאדר מחברין וכשרים שניהם כדאיתא בבימות על ההיא דשוקת
 כדלקמן' מעין שהוא מקלח לתוך שוקת או לתוך כלי אחד
 ויוצאין המים מן הכלי אסור לטבול בכלי וכן במים שיוצאים חזן
 לכלי פי' כיון דכלי מפסיק בין מי שיצאו חזן לכלי וכיון המעין היה
 המעין מקלח על שפת הכלי על כן מקלחין לתוכו ויוצאין המי' כך
 לחזן אסור לטבול תוך הכלי וחובה לו מותר לטבול' המשך
 המעין על גבי ברכ' והפסיק ראש הקלוח המעין יש לו דק מקוה
 לטהר רוקא באשבורן ובמ' סאה חזר והוסיפו יש לאותו כלי דין
 מעין אבל פסול לטבילת זכ עד שיצאו המים הראשונים שהיו שם
 כשהפסיק ראש קלוח המעין' המשך המעין ע' אחריו כלים
 יש לאותן מים שיצאו מן המעין דרך אותם אחריו הכלי דין מקוה
 והוא שלא יטביל על גבי הכלי פי' ואפילו כלים לא יטבי' שם אישה
 לא תטבול על גבי חרס משום דרביעיתא פשוט ב' דה' וכן על גבי
 בקעת עץ מפני שהיא יראה ולא תטבול בטוב' אישה לא תטבול
 בגמל הנקרא פואירטו שבאין שם אכיות פשוט ב' דה' ט
 ופר' סי והוי חגיגה וכן כתב הרש"בא והקשו עליו דכדוראי
 כזה לא הוי חגיגה' ור' ת' פ' בשם ר'ח משום דבגמל שכיחי
 רבים ובושה ויראה ותמהר ולא תטבול בהוגן וכן כתב
 הרמ"ב' ומכאן יש למחות בגשים שטובלו בנהר או בשפת הים
 במקום שיראות מן הים וכל שהוא מחמת יראה ועברה וטבילה
 עלתה לה טבילה וכן כתבו הפוסקים והרש"בא' ומוכח שם
 שאם העמיד בגמל מחללאות סביבותיה לנביעות שמות' לכתחלה
 בהרות שהן זוחלין הרי הן כמעין לטהר בכל שהוא בזוחלתן ר"ל
 דרך האסתקן ומרזתן והבטפות רונה לומר מי נשמים כמקוה
 הן לטהר באשבורן רונה לומר שנקו המים במקו' אחד ובמ' סאה
 ואם הזוחלים ירבו על הנוטפין הן כשרים אם כן כיומי ניסן לא
 תטבול בבהרות שמה רבו הנוטפין על הזוחלים והונו להו מי נשמי
 רובא ואין הנוטפין מטהרין בזוחלה אבל כיומי תשרי מותר לטבול
 בהם וזו היא סבר' רב ואבוה דשמואל בש' בתובכ' כרות' ושמואל
 סברא דהרא' נהר' מכיפיה מתברך ולא חישו' שמה מי נשמי' רובא
 ולפיכך מותר לטבול בבהרות כל השנה ולקמן אכתוב פי' הרמ"ב
 בנוטפים ובזוחלים ר' רבינו תם פסק כשמואל והתיר לטבול
 בבהרות כל השנה ורוב הפוסקים הסכימו כרב' ובאבוה דשמואל
 אם כן אסור לטבול בבהרות כל השנה זולתי כיומי תשרי וכן כתב
 הרמ"ב

פרק קמ"א

פרק קמ"א

פרק קמ"א

פר' כמה אשם
פרק מעשר
כהמה

ספר גמלות אצט וחוה
 רינו ירות גלים
 מאיר כרודינג

הרמ"ב בשם ר"ח והר"מ'ה וולתי אם נודע בודאי מקו' הנה' ושרבו
 הזוחלים על הכוטים ומכל מקום יש לחוש לאותן הנהדר' שרבו
 מימי גשמים ורכים כל כך שיוצאין המים לגדתיו שלא תטבל
 האשה באותן גדותיו שאפי' שכל מרוצת המים יורע בודאי שרבו
 הזוחלים על הכוטים מכל מקום מלנו גדותיו הוא מן הכוטים
 ואסור לטבול בהן בדרך מרוצת הנדף א מוחלה כמו שכתבתי ו
 ואפילו לפר'ת אותן הנהרות שגליו לפעמים הרבה ממי הגשמי'
 צריך להמתין באו' ג' ימים שיחזור הנהר לרכו מאח' שאנו רואין
 שלפי שעה נהרל ונתרבה הנהר כל כך מירידת הגשמים נוטפין
 שעשאון זוחליו אינו טובל בהן' ואם רוצה להעמיד הזחילה צריך
 למקום אותה בדבר שאינו מקבל טומאה דכל דבר המקבל טומא'
 אין מוחליו בו פירש רבינו שמשון ז"ל נוטפין שעשאון זוחליו כגון
 עקוה שפצתו על שפתו ומימיו ונחין זוחליו אס' לטבול בו כיון
 שמימי המקוה נעדרו והקחילו לנאת הרי הוא טובל במקום זוחל
 ואפילו ישאר במקוה מ'סאה אחר שיצאו הזוחלים מכל מקו' הוא
 טובל גם כמים העליונים שהם זוחלים והנכסין יותר לפרש דמירי
 ← שלא כשאר במקוה מ'סאה אם לא שיקום הזחילה ולפיכך צריך
 שיסתים הזחילה בדבר שאינו מקבל טומאה דאז בדבר המקבל
 טומאה או סתם זכאו וכה בירו או כרגלו אין טובליו בו אבל אם
 ישאר במקוה מ'סאה ואינו סתם אלא כדי להרבות מים אפילו
 כוונתם בדבר המקבל טומאה לא מיקרי הוייתו על ידי טומאה
 ← וראיתי לא מן המחברים ז"ל שכתב מתוך משנה זו אם נסדת אחד
 שכותלי המקוה והמים מטיפין מדרך הסדק ועל מתורת אשכנז
 ונקדא זוחליו ופסו ע"כ והקשו על פירוש רבי' שמשון ז"ל כי בודאי
 מכלליו הזחילה על ידי כלים טמאים והרבו ראיות על זה והראש
 פירש' בוטפין שעשאון זוחליו רוצה לומר מי גשמים שנתקצו ל
 למקום אחד רוצה להמשיך לגמאל לעשות מקו' לא יאחזו האדם
 דף בירו ויעביר המים דרך עליו אלא יביח הדף בקרקע ויסלק
 ודיו ממנו כטרם יבא המים וכן משין סיורד טפין טפין מההר
 ← אם ירעה לעשותו זוחליו שירד הכל בזחילה אחת על ידי דף לא
 ועשנו על ידי כלי שמקבל טומאה ולפי זה אין לטבול מקוה ש
 שמימיו יוצאים לחוץ כמו שכת' רבינו שמשון בשם א' מהמפרשים
 והרמ"ב ש פירש זה המנהג מאלו השני דיונין שכתבתי כנוטפים
 זוחליו בה הענין' זוחליו היינו הנהרות ויאור' המושכים מן
 המעינות ויש להן דק מעין לכל דבר הכוטים פי' מעין שהוא
 על ההר ומימיו נוטפין טפה טפה למטה בשפולי ההר אף על פי
 שאותן טפות יורדות במרוצת תפך זו אחר זו כיון שאינו זוחל לא
 יורדות בהפסק יש לה דין מקוה וכענין מ'סאה ואין מהטורין
 בזחילה ופסולין לזבין ומנורעש ואם ירבו הזוחליו על הכוטים
 חזרו לדין מעין' כוטים שעשאון זוחליו כגון שסמך למקוה שנטף
 טבלא של חרס שחלקה והרי המים זוחליו יורדין עליה הרי אלו
 כשרי' וכל דבר שמקבל טומאה אפי' מדברי סופרים אין מוחליו
 בו זוחליו שלקחן בעלה אגוז כשרים כשהיו שאין עליה אגוז הלח
 שהוא טובע חשוב ככלים ע"כ' מקוה שהולכו לתוכו מים בסלונ'
 של מיני מתכות גשאל לה' אש' הוא כשר דפשוט כלי מתכות
 טמאים וכמנא דהוייתו על ידי טומאה והשיב דאם הסלונ' כנווי'
 ומחובין לקרקע דאין תורת כלי עליהם ואין מקבליו טומאה
 והביא ראיה מפ"א רבלי ורין צריך לומר כלי מתכות שנעשה ל
 לשמש אתה קרקע שהוא טהור לפי שהוא בטל אגב קרקע אלא
 אפילו נעשה לשמש פשוטו כלי עץ מהור והביא ראיה מפ"ב
 דכלים וכתב ועוד אבי אומר אם הסלון של מתכת מביא את המים
 ממנין או ממקוה אחר למקוה זה אף על פי שהוייתו ע"י טומאה
 כשר כיון דמי מקוה מחובין למעין או למקוה אחר דהוא כשר

דמקוה שכלו שאוב כטור בהשקה אם חברו והקנו למקוה כשר
 כדתנן במק' זאות ועוד אבי אומר שהרעה לנאת מירי ספק מקו'
 רוצה לומר שלא יהא כדוד איסור בדבר יעשה שלא יגיע פי
 הסלון של מתכת על אוירו של מקוה אלא ישאר פי הסלון חוץ
 למקוה או ישים בפי הסלון של מתכת סלון של עץ או של חרס
 שיפלו המים ממנו לאוי' המקוה וכן משמע ב"ב ח"ס דאם העביר
 המים על ידי דבר המקבל טומאה לא מ'פסלו אם לא שיגיע אותו
 דבר המקבל טומאה עד אויר הדבר שיש ליפול בו המים ע"כ תוכן
 דברי הר"אש' כל המים מטהרין בזוחליו ופסולין לזבין ומנורעין
 ולקדש בהן מי חטאת גל שנתלש ואפילו מן המים וכו' מ'סאה וכל
 על האדם ועל הכלים טהורין כל מקום שיש בו מ'סאה טובליו
 ומטבוליו בו וזה דגל מירי לחולין דאין צריך כוונה אבל לשאר
 טבילות צריך סיהא יושב ומנפה ומתכוין עד שיפול עליו הגל ואז
 עלתה לו טבילה למה שכתבונ' * ג' מקואות זה כשר זה בזה יש
 עשרים סאה ובה עשרים סאה ובשלישי יש עשר' סאה של מים
 שאובים אם היו שאובים מן הגר וירדו שלש וטבלו ונתערבו כלום
 שהנביהו ונערמו המים למעלה מן הכותלים ונתערבו המקואות
 טהורין והטובליו טהורין פי' המקואות טהורין ואפילו השא'
 לפי שכשנתערבו השני הכשרים נעשו במקוה א' של מ'סאה ה
 והוכשר השאוב שנתחבר להן ואפילו נתחבר האמנעני לשאוב
 שאלו קודם שנתחבר לכשר לא נפסל בכך שהרי נתחבר גם לכש'
 קודם שירדו השאובים לתוכו הוי השאוב באמצע וירדו' וטבלו
 ונתערבו המקואות נשאר כו' שהיו דכיון שהשאוב מטמא כיון
 הכשרים אינם מתערבים יחד ונשאר כו' שהיו ולא נפסלו ה
 הכשרים במה שנתחברו לשאוב על שפתם ושוב ירדו מן השאוב'
 לתוכו וכשרים להקיות עליהן לפי שעל ידי תערובת והמשכה
 ירדו לתוכו' ע"כ מקואות כגון מקוה שאוב כשר מקוה כשר
 או חסר כשר שלם או שנים חסרים וכן שניהם יש ארבעים סאה
 להכשירן צריך שהיה הנקבר רחב כשפופרת שמתנין בפי הנאדר
 כעשבי השפופרת וכללה שהן שני ארבעות כוונות של כל אדם
 ולא מארבע' בטפח דאמרי' דטפ' ד' כגורל שית חטוט' אמש באמצע
 ואמצע הוא הכינוי וכו' משערין בכאן' וכתל שבו שני מקואות
 שנסדק לשתי רוצה לומר מצד זה לצד זה מצטרף כל הסדק ל
 לשפופרת הנאדר לחבר השני מקואות לאחר ואם נסדק לעבר ר"ל
 מלמעלה למטה אין מצטרף עד שיהא במקום א' כשפופרת הנאדר
 כשרע השני מקואות זה לתוך זה על רום רוצה לומר למעלה מן
 הכותל ונתערבו המים בקליפת השום כיון שהפירצה היא בראש
 ורואה את האויר בתערובת כל שהוא הרי הן מחוברים ואם על
 רוחב צריך כשפופרת הנאדר יש מעלין את המקוה ולא פוסליו
 ופוסליו ולא מעלין ולא פוסליו ולא מעלין ולא פוסליו
 השלבו הכשר והכפור והגליל והמלח והטוי הנדון פירוש כפור
 כרד היורד דק דק גליל מים הנקדשי' וכיזר מעלין ולא פוסליו
 כגון מקוה שיש בו מ'סאה חסר אחת וכל סאה מא' מאלו לתוכו
 העלהו למדתו והרי המקוה כשר ושלם ולא פוסליו רוצה לומר אף
 על פי שהן שאובין לא שייך פסול שאיבה אלא במים ואפי' עשה
 כל המקוה מאלו והניחן לתוך המקוה ככלי כשר וכן בתוספתא
 עטלי שלב המשווקין כבוד מעלין ומביא טיט הנדון כערכה
 ומשיק יורד וטובל ונראה דאף על פי דלא נמוח סאה אחת מ
 משלמת למקוה שחסר סאה ומכל מקו' צרי' שיהי' בענין שכשהיה
 כימות שיהיה שם סאה' ולא פוסליו ולא מעלין המים כיון טמאים
 בין טהורים ומי כשמים ומי שלקו' והתמר עד שלא החמיץ וכיזר
 פוסליו ולא מעלין כגון מקוה שיש בו מ'סאה חסר קרטוב וכל
 מא' מאלו לתוכו קרטוב לא העלהו להשלימו למדתו ופוסליו אותו
 אם

אם נפל משום א
 פירות והצור זה
 ופעמים מעלין
 סאה חסר אחת
 למדתו' היה כו'
 כדאמר ר' יוחנן או
 כלי זתים ועכ
 לזמן ואין פוסל
 מראיו פוסל כ'
 למראה מים י'
 מראה למראה
 לתוכו ויון נשקת
 בו שלם לזמן
 למקוה ולא עוד
 מ'סאה וכלל לר'
 המים כיון במק
 לתוכו קורט ויון
 שלש לזמן חסר
 כמראה מים ו'
 מכוונות וירדו
 ואם היו רגליו
 טבילה הטובל
 מקצתו כנגב כ'
 המי' שמתמטי'
 לגמרו וטהורה
 המתמט ממו'
 עור כיון שהגבי
 וכיזר יעשה מ'
 גדולה הרי זה ו'
 דרך פיה והושב
 פירוש שיש בו
 לחוץ וכמנא טו'
 פעמים זו אחר
 כהוגן שנסמך'
 אלא פעם אחזו
 מחוברים למי'
 חבלי עצים וח
 יטבול על גבי ד'
 כתונה על מע'
 עליה הגל טהו'
 בו מ'סאה לא'
 למקוה פור
 שכתבתי מעני'
 וכמסקת כלים
 אגב גררא ורא'
 ז' ויש בהם דו'

הלכות
 ישראל מטמאו
 ישראל שופרם
 זכמה עונה א'
 זמן וסתר איוור

פ' הערל
 פ' היתנו'

12

מסק' ר' חננאל ובהלכות ורב אחא משבחא והגאון ר' יצחק לא אמרו בו דבר א. ומעטנו שיש מתכני צרפת ב מקלין בוח וסוכין אנגרה ג, אין לך טפח שיורד לארץ מטעלה שאין טפחים כנגדו עולה מלמטה, להבי אפי' בשעה שנשמים יורדין ואנו רואין שנהר מתגבר, אפי' מפי מכיפה מיברך ושוי לטכול בוחילה כשמואל. ואנו אחרי המחמירין נלך, דמציו טובא דשמואל גופא בהלכה למעשה עבד לחומרא ולא סמך אסכרא דירי' כהא דאין צדין ד אמר רב אשה סודרת קמה ב"ט ונתנת לתוך העיסה, ושמואל אומר, והא תנא דבי שמואל מותר, אמר אביי ש' הלכה למעשה אחא לאשמעינן ה, וכן המלה שפיר ליתן לה ימי טהרה אחר, והא תנא דבי שמואל מותר, אמר אביי ש' הלכה למעשה אחא לאשמעינן ה, וכן המלה שפיר ליתן בדליכא שערות, וה"נ כפ' ז לש' נאמנת באומרת לכשר נבעלתו ואפי' אמר לרב יהודה ואת לא תעביד עובדיא עד דאיכא רוב שריים, וה"נ כפ' ב במה אשה ח מניס חבלים שקשורים בהמות בידו וימשוך, אמר ש' ובלברך שלא יצא החבל מתחת ידו טפח שדומה לנושא משא בירו, והא תני דבי שמואל טפחים, ש' הלכה למעשה אחי לאשמעינן, וה"נ הלכה למעשה אמר ש' אין המים מטהרין בוחלין אלא פרת בתשרי. מיהו בשאר נהרות שאין זמן קבוע לגדלם ולחמורם, אם רוב השנה הוחלין עקר יש לסמוך ארובא כל כמה דלא חוינן דגדל ל"ב עד שהנטפין מרובין ט.

ח. חנו י נוטפין שעשאן ווחלין סוסך אפי' מקל או קנה אפי' זב וזבה יורד וטובל דברי ר"י, ר' יוסי אומר כל דבר שמק"ט אין מוחלין בו. יש מי שמפרש יא דהכי קאמר מקוה שנפרץ על שפתו וימינו יוצאין ווחלין, אסור לטבול בו, שהרי טובל במקוה ווחל ויש מי שאומר יב אפי' ישאר מ"ס אחרי שיצאו ווחלין, דהא טובל נמי במים העליונים, ואין הנקיים מטהרין בוחילה, ור"י מתיר לסתום ע"י מקל ואפי' זב וזבה אוחזים המקל ומותמים יציאת המים יורד הטמא וטובל יג. והומרא יתרה הוא יד, כיון שגשאר במקוה מ"ס, למה תגרע הטבילה טו. בקל או לא שירי מ"ס בלא סחיטה, ודאי לא מהני טבילה עד שיסתום, ובהא פליגי, לר"י סותם בדבר מק"ט, ולר' יוסי אסור, ואי שירי מ"ס במקוה בלא סחיטה, לר' יוסי נמי לא מקרי היתו בטומאה מה שסותם להרבות מים בדבר מק"ט, דהוית המקוה אית' בלא"ה, אבל אי לא שירי מ"ס אלא ע"י סחיטה אומר ר"י דסתום, וקאמר דכל דבר מק"ט אין מוחלין בו, פ"י אין מעמידין בו הוחילה טז, ואייתו ראי' מהא דתנן בפרה ו' נתן ידו או רגלו או עליו דקות כדי שיעברו המים להכתיב פסול ואטרין טעמא דכ' מקוה מים יהיה טהור, הויתו ע"י טהרה הוא, ור"י דמתיר הכא לסתום ע"י מק"ט מודה החם דפסול, כיון דהכא הויתו ע"י טומאה, אבל הכא המקוה איתיה, וע"י מק"ט מעכב שלא יצא ולא מקרי הויתו בטומאה ולר' יוסי האני נמי מקרי הויתו ע"י מק"ט. והאי פרושא לא נהיר, דאין סברא שר' יוסי יפסול לסתום מקוה בדבר מק"ט, היכא דאיכא מ"ס שאין הויתו ע"י טומאה והאין עושה דבר אלא שמעכבם מוחילה. וכו' פלשן משנה נוטפין שעשה ווחלין אין מעכב לפרוש, וה, אדרבה הוא לא עשאן ווחלין אלא בא לעכב הוחילה, ור' יוסי נמי דאמר כל דבר שמק"ט אין מוחלין, אין סותמים טבעי לר' יצחק קשי' מהא דתנן יח ב"ש אומר מטבילין בהרדליה יט וב"ה אומר אין מטבילין, ומדיום שגודר כלים וטובלין בהם, כלומר שעושה מתיצה של כלים שתעכב המים מלצאת וטובל במים, וכלים שגודר בהן לא הוטבלו כ, אלמא אע"פ שמעכב המים לצאת ע"י כלים, מודה ב"ה שטובל בהן, ובכלי גללים ואבנים שאין מק"ט ודאי לא איירי, דהא מסיים כלים שגודר לא הוטבלו, ודוחק לומר שלא הויתו כ... ומתחני' נמי איכא למיך

נחל אשכול

לשמואל סוכר מתגדל ומקורו חני' רמ"א פרת יובל שמו ולמה ל' פרת שמימו פרוץ ורצין, וע"ז ל' סלון חום רמ"א עד אבוס דש' דקשם שירבו מ"ג, דליכא דגרסי בצרייתא: ורצין אמרו פרת שמו (ולשו עס החולר כמ"ס ר"ז) ואפי' אי מודי שמימו פרוץ ורצין מעלמו, אכתי אפסר ע"י סוף ש"ג שירבו סוטיפי' וכ"כ חוס' שס ור"ן מדרי' מ'. א סרי"ף לא הביא בשבועות סך דאבוס דשמואל לחומר טבילה בנסרות, אבל סרין בשבת ורשב"א מדים מ' כ' שגראס כן מדברי סרי"ף, וכונסם סכ' בשבת פ' צמח אשם ח"ל: סבנות יולאות צמוטין, אבוס דש' לא שביק לבנותיה דלהוין ופקן צמוטין ולא שביק לכו למנגח בדידי ועביד לכו מקוס צומוי ניסן ומפלי בשתרי, לא שביק לחיפא צמוטין וסתקן סבנות יולאות צמוטין, לבועין סו, ולא שביק למנגח בהדדי, דלא לילפן לכו גופא עכראס עכ"ל. לערד חיפא חשמוע דר"ל לביא סך דאבוס דש' בזוכתא צמוט' שבועות. ועוד דר"ף מציא בשבת ג' דברי' מאבוס דש' ופרס לן טעמי דתרתו, וסליטי דמקוה, דערס סס"ס לפרוס, לא הביא פרוש, ש"ח דליכא ר"ח לסכס. וברור לי שכן דעת סר"אש שפברו סוכב תמיד על סרי"ף כמ"ס סר"ף בס' תקפו כהן, ובה' מקואות מציא סר"אש כל סמולקי' על ר"ת ופסקו כאבוס דש' ולא סוכרי סרי"ף, ש"ח כרבו ס"ל דיותר ל' דלא ס"ל כאבוס דש'. ב ר"ת צנטרות. וי' סרשב"א בשבת דאפי' צוים סגשמוס סוכרי ר"ת לטבול צנטר ומולק צוה ארמזין' צנדרי' שאמר צוים סגשמוס יורדין ליכא מתן דפליג דר"א צנטרות, ונראין דברי רשב"א מלאיות סכביא ר"ת. ג טענית ל"ס. ד צילס כ"ט. ה למעסס סחמיר. ו מה כ"ס. ז צפ"ק דכתובות י"ד. ח שבת ל"ד. ט וכ"כ סרשב"ן ס' שר"ז. י מקואות פ"ס. יא ר"ס. יב טור צסס י"א ומדכי. יג לפ"ז לא קאי יורד וטובל על זב שטבילתו דוקא צמוטין, אלא לטומא שזי לו צמוטין, וקמ"ל אפי' זב יוכל לסעמיד סוים אפי' סהו סומא ואין סוים סוים ע"י טהרה, ור' יוסי חוסך דבעי סויתו צנטרס. יד רצו קאי על ים מי שאוסר. טו ורמ"א סו' ט"ן מחמיר, ולא לא נכרת סחילה צנון אפי' סהולך וחסר לא מקרי זמילס ל"ו סדוע שמי' נשארס. טז כך סוה דעת ים מי שמתפרס ססחמיל צו רצו, וסוה סר"ס. יז פ"ו, צמחיס כ"ס. יח ספ"ס מקואות. יט מוס סבאוס מליו סל סר אס ים מלאס לסופו מ"ס דס"ל טעפין מטהרין צמילס. ועע כמ"ס כאן חמולס רובו צר"אש. כ כיון סלל סוטנלו רק מלר אסד. כא צ"ס לצ"ס דמוחר לגדור צכליס, דס"ל לצ"ס דאין סוחס צנדרי מק"ט, ומ"ס ומודיס סגודר צכליס וכלס סגודר צסן לא סוטנלו ס"ק מודיס צ"ס לצ"ס ססגודר צכליס לסחוק מ"ס לטבילתו, סכליס סגודר צסן לא סוטנלו, אבל צ"ס ס"ל אף סוה סלמו אלו טובל צמוס סמעוכיס חמול ע"י כלים, דס"ל כר"ו דאין סוחמין צמדק"ט, ופרוס זס צרע"ב, ומסייס וסכי סחמוע צמוססחל, ר"ל דח' מסייס: וסכל מודיס כליס סגודר צסן לא סוטנלו, סחמוע דמודיס אסיפא קאי. ולרצו ל' דוסק, דאי סכי כך ל"ל מודיס סלס

יצאו דרך
: על שער
; משניות.
אמאי, נהי
זוח השנה
אי דוחלין
מצוי שלא
בו המטה
מטיט ומים
שמשקה
צפי בשפת
לא ברחבו
שפא יבוא
מנו בתורה
ומואל אול
שום דידעה
אשמעות
: לי י כף
מצינו יא
עוטיה יד
טר ל' את
א. ואהא
ומר מ'טרא
דידי' דאמר
יאמר נהרא
וחלין אלא
חור סדכריו
הא כ וכן
מסק

ס ממו סרי
סעכס סליע
טכ"ל וליכא
עכס איירי
אכל אס ים
דעביד מפלי
לכר מטיט
מסוס חילת
חס דוקא
טטבל צמול
ז לת' ואפי'
זיט נכס צין
ט עכס אכל
ז דמקואות.
ז' אכא מלל
סדנר צסס
צא אין לפרס
ף רלשו כוי
דכפססיס ג'
לאמר סלמד
ך חיו יתר
יקי סיעתה
לשמואל

ספר האשכול

רצו אכרה ל"ו צהך אל"ג צצ"ח א"נרדן יא

למדוק א' שאם מי מקוה ווחלין מעט, לא מקרי וחילה כל שאינו ווחל בעמין, מדרשי הכא לגדור בכלים לעכב הוחילה, וא"א להעמיד כלים כ"כ סמוכים. וא"ו, שלא יצא מים מביניהם, אם לא שירביקם ע"י מיט וסוז, ומהני לא אדכר מירי. ואי תיטא נמי הכלים עומדים הרוקים ב"כ שלא יצאו מים כלל, אכתי קשי דבתויתא שנינו ב בית הלל מודה שמטבילין בתרדלית אם יש עונג לפניו מ"מ, אע"ג שהרדלית עוברת הרך שם, נכנס בצד זה ויוצא בצד אחר, אלמא כל שיש מ"מ נשארים במקוה לא מפסל בוהילת היחודין. וה"י תנן ג בור שהוא מלא שאובין והאמה נכנסת ויוצאת מטנו לעולם בפסולו עד שיתחשב שלא יאמר טן הראשון ג"ל, והאמה של מ"ג ד היא, ולא פוסלה בוהילתה מן הבור. ה. ותו תנן ו ג' סקוואת, בזה כ' ובוה כ' כשרים, 'בוה כ' שאובין, ה"י השאוב מן הצד וירדו ג' וטבלו ונתערבו. המקוואות טהורין והטבילין טהורין; היה השאוב באמצע וירדו ג' וטבלו ונתערבו, המקוואות. כמו שהיו והטבילין כמות שהיו. פ"י המקוואות טהורים כששאוב מן הצד, שהמים מן' מקוואות נחשבו נעלו קצת למעלה מכותלי מקוואות מ' הטבילין. ונתערבו המים ונעשו כמקוה אחד כיון דנפרצו זה לחוך זה למעלה ואפי' על יום קקליפת השום ועל רחב שפ"ה היו מני ואף את"ל שנחכר א' מהם לשאוב תחלה, אין בכך כלום, שהרי נתחבר את"ל לכשר, הפסולים אין פוסלין הכשר לפי שבאו בתוכו בהמשכה ו, אבל אם השאוב באמצע ומפסיק בין ב' הכשר' אין מתערב הכשר עם הכשר, נשארו הכשר' כשהיו, ולא מתוספי מירי ע"י הפסולים, והטבילין בתוכן נשארו טמאים, שלא טבלו אלא. בב' סאה. מדאמר ברישא הטבילין טהורים, אלמא אף שנתערבו המים ע"י שיצאו למעלה מכותלי המקוה בשעת טבילתן לא מקרי וחילה, כיון שאין וחילתן כותליהן מעין אלא ע"י הויקת הטבילים ח. והוינא לרבותא שפרשו מתני' נוטפין שעשו ווחלין, שהיו לו מים נוטפין בגומא; ורצה להוליקם לגומא אחר לגעושת מקוה, טוליקין ע"י מקל וקנה שהם פשוטי כ"ע ואינם סק"ט, ולא זו בלבד אפי' זו סומך המקל ומביא המים, דדוקא אם מביא המים בידו או ברגלו פסולין כדהנן בפרה ט אבל אם הוא סומך המקל בידו והמים עוברים על המקל לא מפסלי, דהא תנן נמי ו העיבורם על עלי קנים כשרים, כיון שהעליב אינם מק"ט דברי ר"י, ד' יומי ואמר לא מבעי' וב ובה, אלא אפי' טהור כיון דבר קבול טומאה הוא לא יסמוך המקל להביא המים, דבעינן הויתו ע"י טהרה וכאן כח הסומך מק"ט, והא דתנן העיבורם על עלי קנים כשרים, מירי שהניתם שם קודם שבאו המים, וכשעברו כבר הסיר דיו. וקשה לתאן דמפרש הא דתני בתוספתא יא לגיון העובר ממקום למקום וולפו בידיה ג"ל למקוה כשר, ולא עוד אפי' עשו מקוה בתחלה כשר, אע"ג שבידיהם ולפו? שאני התם דתני לעיל מיני' הולכים עם הקרקע כשר, לגיון העובר וכו' כלומר שולפו בידיהם מים מן הנדה, אבל לא הביאם להרי' אל הגומא, אלא שהלכו המים עם הקרקע ומשם באו לגומא, אבל הכא מירי שהוא עצמו מביא המים לגומא ע"י המקל. ולמאן דמפרש דהאי ולפו בידיהם וברגליהם לא קאי אבני אדם, אלא על הסחמות שרוכבין עליהם בעלי לגיון, בלא"ה אתי שפיר. — מקוה שיש בו מ"מ מכוונות יב וירדו שנים וטבלו זה אחר זה, והראשון טהור והשני טמא, שוראי חסר משעורו, ר' יהודה אומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור, ולא קיי"ל כר"י דלא היו חבור יג, הטביל בו את המטו ד, פ"י בגד צמר עב, וי"א כמות של המטה מן. והעלה, אם ה' מקצתו נוגע במים טהור טו. הכר וכסת של עור כיון שהגיבה שפתוחותיו מן המים, המים שבחוכן נעשים שאובין ופוסלין המקוה שלא היו בו אלא מ"מ מכוונות אם נפל בהם ג"ל לחוכו, דכשהגיבה יש בהם ממי המקוה ונחשבו שאובין בכלי, כיצד יעשה מטבילין ופעלן דרך שוליהם, אם מוציאן בדרך זה כבר באו המים למקוה קודם שנפרדו מנו, וה"ה אם מטביל במקוה מצומצם יורה גדולה יז מפני שמיטין מקלחין, פ"י אם הכניס יורה דרך שוליו למקוה מצומצם ופיה למעלה ובאו המים אל חובה, המים האלו שבתוך היורה נעשים שאובין, שלפעמים צפה היורה מעט למעלה ונפרדה מן המקוה, וכשחזרו המים שבתוכו למקוה נפסל המקוה ע"י השאובין כיון שאין בו מ"מ שלמות והיורה לא נטהרה במקוה שלם יח. הקופץ למקוה מצומצם הרי זה מגונה, שפעמים המים נחוץ לחוף קודם שטבל, והטביל פעמים במקוה מצומצם, הרי זה מגונה, כלומר שירא שלא טבל כהונן פעם א' לכך טובל פעם ב' יט והרי יש לחוש שעה חסרו המים, אבל הטביל עצמו במקוה זה פעם א' נזהר לטבול כראוי. מקוה שמיט

סרודדים א, פ"י כמו וירקעו את פחי ברוחב ולא בנובה ואין בהם לכסות כ כאלו נחלק המקוה ע"כ, דמ"ט נבנו פ"י שיש מקוה במערה, ה"י מולד וכ בו מ"מ ומקוה לא מטהר כלים פחות שהמים הולכין בלא"ה על מעלה המע' ד' גרסינן בפ"ט דערובין ו אר" במים את כל בשרו ו שלא א' קשורה חוצצת ח ג' אינן חוצצות וזהו שער ט, כי אחא הלכתא לרובו ושאינו מקפיד עליו אינו חוצץ, ונר ולגזור נמי על מעוטו שאינו מקפיד גיורה לגיורה. להדיא מסקנא לויא התנוקה יג אמר רבא לעולם ילמד הסתרים אין צריכין לביאח מים מר, בו ושארין ר"לב בילה מעכבת, דתנן ו ומעטא דס' יכול לבלול בכלי אחר, הראוי לבלול א"ב מעכבת, ושאינו

ובגמי זמינס, דהח תנן טני' טענלו זא' חלק ממקוה לשים ע"י מבייל טנים, אין טעור לא צום ולא צום, אט"פ ס בעינן מ"מ, ולק"מ על הרב ורבינו ו כשפ"ט, סטירי לז' ס"ך ס"ך ק"מ. ט"ט טעור המקוה בלא"ה ליתיה, ול אכל הכא לית' לשעור מקוה, ואם כ' לרא"ס צבד"צ ריש טעור ו"ן ס"ל ל' הויס רלוים לטבול, ואסור ליתן צבס והיינו מ"מ עכ"ל הר"ה וס"א הוסיף טלוכין עד ס"ה' כשעור סוה, ר"ל מ' ט"מ מ"מ אסור לטוסיף אל המים מ' ועוד אלם טלוכין פסלי צב"ה, טלמי ו וליכ' הס"ך ס"ך ק"ו וכל האחרונים מ' מ' זבנל, אכל לענין מוס סווא"י מכלי ד פסחים י"ז. ה כ"כ ספריסה ואל ו ד' טעורין כגון כוית למקוה וטו בגמ' משובש ורחץ את כל בשרו צמי ודע ועי' לקמן. ט וכיון דאחרני צרוצו דבר סמוך עליו אז טקטור. וב סוואל דהוי רוב דמי במקלח לה יד צית שפמי וצית הסחרים טלס. חסיק דמ"מ ראו לביאח מים בעינן ודיו לא טקט במים דילפינן חס ידיו טה"י ראו לביאח מים עכ"ל ומי"ט צ"סס. לפ"י סדרסס צמי' דקוסיין גבי זב דוקא בצברלא, וכיון דצבעלו ו סוכה וי"י טקטור כיון דאיכה הלכתא כדלמי' בקדוסיין עכ"ל אל"ל סגינתס ו דרשינן בצרייתא ומצטרו טלל יסא דבי טלל יסא צו סווא"י דראוי לבי"מ בעינן ק"ג. ח חסר, ואפשר טליל איך אז

נחל אשכול

טלס גדר צכלים טלל טוטבול, ומאי ומודים ססומ גודר צכלים וטובל צסס? א זס דין מדס ולל סייד ללעיל. ב פ"ד. ג מקוואות פ"ג. ד דלי מטין ס"ס מוכסיר סכל צסססק, ומ"ג דליירי צי' לית צבו מ"מ צכ"ל, דמ"ס מוסרין סבור כמ"ס רבנן ח' 188 ה' הויקא לומר דמתני' לא איירי אלא לכסור המים אחר שהפסיק סהמה ללחת. ו פ"ו. ז וכ' סר"לס כן מוכס מסיפא דמיירי דסלוצו צלמנט ומחסבר אל סכסר וספסול נכנס לחוכו אפ"ס אמר המקוואות כמו ספיו והכשרי' כשרי' לסקוות עליסס לללל סטורס, לפי שהפסולי' צכמסכה צלו ולא פסלו סכסרים. ח אכל מהר"ק כ' ד"ל דליירי במקוואות צמו מן המעין דל"ס זמילס, אט"ג דלין מוסר אלא צמ"ס, כיון ספוסק מומעין, מ"מ זמילס ל"ס דבתנן פ"ס גל סחלס מן סיס וצו מ"מ ונפל על אדס טסור, כיון סצלו מומעין אט"ג ססגל וסל, אכל רבנן כ' ד' 144, 120, דגל לא מקרי עמל, וכל ספוסק מן סמעין לכל דיווי במקווס, לכן ספיר מדייק מומעין דג' מקוואות חס לא מקרי זמילס. אכל לסכ"ל אט"ג דס"ל צפ"ס גל סוי זמלין ומסני אף כספוסק מומעין, יקצן סנוקא דמסרין, לכן לא ביזא ראי' זו נגד סומממיס צכל זמילס, וסאר רלוות ביניא גס סוא. ט פ"ו. י סס וער"לס ופ"מ לרמז"ס מקוואות פ"ס מ"מ. יא פ"ד מקוואות ועי' ד' 129 יב מנסס פ"ו. יג כ' צ"י טעמייוס דרבנן דס"ל טופס ע"מ לסטפית לא סוי חבור צמקוס, טי' גטין ט"ז וכ"כ ריב"ס, אכל סגוס דכסמוך סוי חבור, משוס סגלס סריכס מוס. יד צמקוס מ"ס מומלמיס וחס"כ טבל צו אדס וסגביס ססגוס קלח מן סמקוס אכל מקלחו עדיין עונס צמיס. טז טורך. טז כרמז"ס דכסל אפי' ח"ק דר"י מודס. יז חוספתא פ"ו. יח אלא מוכירס לחוכו דרך פיס, ולזו כמיס חמוד מומזרין עס מי סמקוס ומעלל דרך טוילס כדי טלל, וסארנו צס מוס צעליתס ויסמר מומקוס, ט"ע סעי' ס"ג. יט דליכא לסרסוי סטובל צ"פ לסחי טומולות ובגמי

סרודדים

על קושי תוס' דלמא האי שהי' ע"ע גבוה
 מכ"ג אמות לא הגיע לשיעור אמה והתרחן
 תי' כיון דלא הוי אמת' לא קחשיב והוא ג"כ
 הלך צפי' הפשוטו ואין זה נכון כמ"ס
 וקושייתו שהקשה לאו כלום דמוספות
 פירשו כל זה בדברי המקשן לפי סברתו
 שהי' לחזי' לחשוב גם משהו לסברתו
 שמקשה למה לא הוכיח ג"כ מזה שע"ע
 היה גבוה מכ"ג אמות ועוד הקשיתי על
 חזרי הנ"ל שהי' רוצה להוכיח מזה אלא
 ודאי דפשיטא להו להמוס' שאותו
 ההתגבהו' הי' אמה כי האדם מחזיק אמה
 צשיעור המים בכלי אמה על אמה מ"מ
 קשה בדברי המוס' דלמא לא הוי אמה גבוה
 ואף דפשיטא להן שיעור האדם מ"מ דלמא
 הי' מתרחב למעלה באורך הרבה עד שאותו
 ההתגבהות לא הגיע לאמה ד"מ באורך
 ד"א ברום רביעי אמה ומכל הקושי' שלי לא
 נשמר וא"כ מאי מקשה תוס' אפי' קושיא
 שלי אינו מתורגמ' אם לא נאמר כמ"ס שעל
 סברת המקשן מקשין הם כמ"ס ומרוב
 ענותותו הודה לדברי.

ובעתה זכינו לדין ואומר אני כי המקוה
 הזאת העומדת על הארץ מעולם
 לא תלא מידי פיסול עד שמהי' צענין
 שכשיכניס אדם לתוכה לטבול לא ישפכו מן
 המים חוץ ולא כלום ואף אם יהי' בתוכה
 חלף סאין לא מהני לה א"כ יש לראות
 שמהי' המקוה גבוה כ"כ שלא ילאו מן
 המים חוץ צטבילת האדם הן גדול לפי
 גדלו וקטן לפי קטנו וא"כ חשבון שיעור
 אדם ל"ל בנדון זה כי זה יש לראות אם ילאו

מן המים או לא והו' מצואר צש"ע צהג"ה
 רמ"א שכי' שיש להחמיר לכחילה ומלשון
 הצ"ח משמע שיש להחמיר אף דיעבד וכן
 גדולי פוסקים ראשונים ואחרונים ה"ה
 הר"ש והרשב"א והמרדכי.

דומה שהקשה הרא"ש על הרשב"א צהלי' →
 מקוואות צפי' להמתני' נוטפין
 שעשאן זוחלין כו' יע"ש נ"ל לאשר ולקיים
 דהא דמשמע לי שנא דעשאן זוחלין היינו
 שע"י אדם נעשו זוחלין כמו שפירשנו
 לדעתנו שעשאן זוחלין צירידתו לתוכן עלו
 על שפתן ונחלו והאי שכתב שפרך על →
 שפחה היינו לומר אפי' שפרך רק כוחל א'
 במילואה או רוצה כולה (וצחילוק זה נ"ל
 לתוך כל קושיא הרא"ש על הר"ש דודאי
 יש לחלק בין אס המים זוחלין במילואה או
 ברובה של המקוה וצין מקום קטן או נקב
 קטן שזוחל וכ"כ הרשב"א צשער המים
 וצש"ע סעי' נ"א ואכתוב עוד לקמן) והמים
 נזחלין ויוצאים ע"י ירידת האדם לתוכן אף
 מלד א' נקראים זוחלין והשתא לי שנא עשאן
 עולה יפה.

ובמה שהקשה הרא"ש על הר"ש מטעמ'
 דר' יוסי אינני מצינו כלל דסבר
 דמפורש בוצחים ומציאו הר"ש דבעינן
 הוויית' ע"י טהרה ומה לי להכשירה
 להשלים השיעור בעינן על ידי טהרה כמו
 קן להכשירה לעשותה אצבורן בעינן ע"י
 טהרה.

וב"ש הרא"ש על הר"ש מגודר בכלים
 שא"א להדק כ"כ בכלים עד שלא

ילאו כו' חוזר לי
 בנקב או סדק ק
 ארע' חלחולי מו
 צשביל זה ועו' קו
 כשפופרת הנוד
 ואינה נקראת זון
 הרא"ש על הר"ש
 בעינן שכולה זוח
 לי לישועה דהא
 כל דהוא ממועט
 במלהקט ורהיכ
 ראשן אדרבה מו
 זוחלין וכן כל הו
 כעובי אצבע או
 מופתים וא"כ לא
 ובור למעט

ובמה שהוסיף
 מוספת'
 דפ"צ דמקוואות
 נ"ל ג"כ לתרי'
 הזחילה ע"פ כ
 זחילה וה"ל מיי
 לצור כגון שהבו
 דרך נקב קטן ל
 זחילה וכן יוא
 יצהלונך רעיוןך
 שהי' שיעור ל
 וברשב"ס ערבי
 דע"ש עומקא
 ע"ש רוחצה (ו)
 צ"ט ע"צ לפי ו
 עומקא נקראת
 צהדיא) דהא

באין רבי יונג' אונזסופר צבי

אדק"ק פרא

אבנרה תצג א' יגוצג טכרודי

יאלו כו' חוזר לכלל שכתבתי דוודאי זחילה
 בנקב או סדק קטן אינו מקרי זחילה דהא
 ארע' לחלוילי מחלחל ואינה נקראת זחלין
 בשביל זה ועו' קסטלין צעיין ניק' בתחתיחה
 כשפופרת הגוד ולא מנינו שהסחימה מעכב
 ואינה נקראת זחלין בשביל נקב כזה. ומ"ש
 הר"א"ש על הר"ש עוד דהא דומיא דמעין
 צעיין שכולה זחל והולך נ"ל אדרבה זה הוא
 לי לישועה דהא משמע מת"כ דאפי' זחילה
 כל דהוא ממועט דאטו כל המעיינות חלקם
 במלהקט ורהיטוי שזחלין מעומקן עד
 ראשן אדרבה מעולם לא ראייתי אלא מלעיל
 זחלין וכן כל הנהרות אין זחלין כ"א מלעיל
 כעובי אלצע או יותר וזה יש להוכיח בכמה
 מופתים וא"כ לפ"ז בא המיעוט אך מעיין
 וצור למעט מקוה אפי' מזחילי כזה. ל

ובזה שהוסקיף הר"א"ש להפליא מהאי
 תוספת' דמקוואות וכן ממתני'
 דפ"ב דמקוואות צור שאובין ואמה נכנ' כו'
 נ"ל ג"כ לתר' במאי שכללתי באם אין
 הזחילה ע"פ כולו או רובו אינה נקראת
 זחילה וה"ל מיירי כאן שנכנס דרך מיעוטה
 לצור כגון שהצור רחב הרבה ואפשר שנכנס
 דרך נקב קטן לצור דלזה כ"ע מודים דלאו
 זחילה וכן יולא מדרך נקב קטן (ואל
 יבהלונך רעיוןך דהא נקראת ע"ש אמה
 שהי' שיעור אמה וזה בהרבה מקומות
 וברש"ש"ם ערבי פסחים ק"ט ע"ב נ"ל
 דע"ש עומקא שהי' אמה נקראת כן ולא
 ע"ש רוחבה (ועיין בש"ס בבבא בתרא דף
 ז"ט ע"ב לפי חד גירסא שם משמע דע"ש
 עומקא נקראת אמה וכן פי' התוס' שם
 בהדיא) דהא מנינו בפ"ב דפיאה אמת

המים שאינה יכול לקצור כאחת וכו' משמע
 שרובה יותר מאמה ונקראת אמת המים
 וכן משמע במ"ק דע"ש עומקא נקראת כן
 דקאמר הי' עומקא טפה ורובה להעמידה
 על ששה כו' צ' על ז' מצעי משמע היינו
 משום דו' דרכה להיות ול' הרש"ש"ם
 בפסחים (וגם מלשון רש"י צב"ק גבי האי
 ארית' דללאי ומיהו אינו מוכרח שם) לא
 משמע כן אבל רש"י מפרש דאמה לשון
 סילון הוא ציומא צמתני' וילא לפני מזבח
 ה' כו' ובפסחים על האי מתנימא והרב
 ר"ע מצרטורה וכן נ"ל דלא הי' רחבה
 אמה דהא אמריין ציומא מעיין היולא מצית
 ק"ק כו' וכשהגיע לפתח העזרה נעשה כפי
 פך קטן וצוודאי הוא פחות מכשיעור אמה
 ואפשר דאותו מעיין לא ילא לנחל קדרון.
 וכשירחיב לי השם אעיין בזה.

ובערתה תי' כל הקושיא שהקשה הר"א"ש
 על הר"ש והבאתי הפוסקים
 שפסקו כר"ש ה"ה הרש"א והצ"ח ורמ"א
 מחמיר לפחות לכתחילה וכן פסק הריב"ש
 בס"י רז"ב והציאו אי' מן המחברים, לפ"ז
 יש להחמיר במקוה הזאת אשר שם
 באיספרו"ק עד שמהי' באופן שלאחר שיהי'
 צמוכה שיעור מ' סאה או יותר הן רב או
 מעט אם יטבול אדם צמוכה לא יאלו המים
 חוצה ולא כלום שלא יהיו זחלין ומאי שבאים
 ממעיין לא מהני לה כלום דהא מפרש הרב
 ש"ך דאם נפסק המעיין חוזר דינה כמקוה
 וכן הוכחתי לעיל בתו'.

וא"כ כאן שסותמין הנקב ע"י צרוא מיד
 דין מקוה יש להן שאין מטעה

ע"ט
יו לו
העלה
דלריך
שעל
נחלקו
סופר
תליח
ויה"כ
ע"א
הינדק
ולא
ש"ת
פ"ח
ז' ציון
דגס
ומנאל
כ"ל
ומנאל
זעים
ועים
שעה
ז"ש.
עלות
ק"ב
גאחא
זמרי
הגס
זריג
מ"ה
יפוך
לגלב
כסס
ז"ט :
י.
ויה"כ
ק"א
כרבו
זיכס
ה"ל
ז"ל
זניה
זמנד
ציון
ועיין
ולא
הק"י
חבל
דעה
דברי
זניס
זכ"ב
זכ"א

16

בגדלים שם בשם הר"פ דגם המחמירים לא חסרו אלא מדרבנן משום
מ"ע א"כ י"ל דבדרבנן יש לסמוך ע"י המקילים אבל היינו ברוב
הזאתין על הטעמן אבל בעת ריבוי גשמים יש לחוש לריבוי טעמן
לש"י כמ"ס זהו חשן דאורייתא וע"י בשו"ת מהר"ם שיק יו"ד סימן
קצ"ב ק"ג פלפול ארוך ככ"י ועכ"פ בודאי אין להקל אלא בשעה ד' :

ועתה נבא לדין מקוה המדשה שטוסים כעת שהיא כנויה מלבנים
וגפססים (לימענד) הכהולים וקרקעיתה והגורגות וסמוך
לקרקעיתה יש נקב כמותל שללד הגהר ומשם מונחים מרזבים עד
הגהר והמרזבים הם מן ד' כסדים דבוקים במסמרות ברזל חדשים
ומחשש גומא המזההה בנסכים שהחמיר הח"ס סי' ר"א גם כבעשה
מאליו וכדרי שלא יקבו המרזבים לטו אוחס כפטים בטוס ברזל
כדפמתייהם וקרקעיתה ודבוקים במסמרות אבל היסודי הוא רק מן
והנסיון העיד שהחיר הציפוי נשאר מקומות שלא נדבקו הטוסים היטב
ויכולים המים למנוח מקום לכנוס לשם אלא דלחכא הוכחה גי"ד דלא
יחיל לכו כזה ובפרט דהשיקר לדינא דאין נקבים כאלו פוסלים כיון
שלא עשהום ככונה לצורך לקבל והמרזבים הם מתחילים מןוץ לכוחלי
המקוה וכתוך עובי הכותל מונח כולן עגול הללו כשפ"ה וחסס ע"י
מוגפת ען וכשפותחין המגופה נכססים מים מהנהר למקוה בערך ח"י
אמה ככונה גם כשהנהר ממונע בגידולו ויש בהחלי אמה כמה שייעורי
מקורות מפני גודל השטח וכשסוממין המגופה שופטין להגוקוה מים
שארובין עד שהמנאל וכשפותחין ח"כ"כ המגופה ילאו המים העליונים
והטעמד בשוה לגובה מי הנהר וע"י נקל לנקוהה בכל עת ולהכניס
מים אחרים מהנהר וכשהמגופה הדוקה היטב דרכה לחסור במעל"ע
בערך ח"י לאלה או מעט יותר ע"י נקבים קטנים שנראה שמתחילים
המים מנחון לפנים דרך הנקבים ועיקר היתר עפ"ד הרשב"א
שבשו"ע סכ"ח דאם אין הזוהיה ניכר להדיח כשר והביא משו"ת שם
הרי' סימן ע' וסי"ט סימן ל"ט ותשו' מע"ל סי' ל"ט :

וכו' דהתם טווי הוא וזהו אריגתו והגאממע אריו טווי וארוב אלא נעשה
ע"י מריחה הגאממע הלחה ע"י האס עכח"ד . הנה מ"ס בשם הסר"ט
אריו ט"י ולא נמאל פ"ק"כ אבל אני מאלחי ד"י צפ"י הראב"ד פ"ג
דעדיות מ"ד בזמנע דבריו לחד פי' שם ביאר דהא דמוסף טק על
הגנד שאת"פ שאינו אריג עמא היינו בקליעה כ"ס משא"כ בדחוכא
שעורא ע"ש (ובנוף דין אריג כ"ס ישוין ברש"י בינה (דף כג ע"ב)
ד"ה אלמנעית דס"ל דגס ככלי ען גזרו משום אריג והמ"ס חלקו עליו
וע"ע ברע"ב רפכ"ו מכלים מ"א ומש"א חס) ואולם הנה מלחי ברש"י
זכחים (ל"ה ע"ה) בהא דהעבדים והרכים אין בהם משום שלט על שלט
ו"ל והרכין שאינו אריג דלאו ללבישה מזו ולא לתקן בהן מלוק אלא
לישב עליו ונריך שלשה על שלשה יע"ש ומבואר דבאינו אריג בעי'
ג"ט על ג"ט אך ד"ל דמשום שא"ר לשום לבישה משא"כ בהגאממע
שעוטין מהס היקון לבגדים וע' בחשו' נ"ב מ"ה יו"ד סי' ק"ה וזיכת
ליון סי' ל"ט בדין היידי והעלה שם השי"י דהיידי העשה מבלחי
בגדים מקבל טומאה דלענין טומאה א"כ שיהי' שוע טווי וזו דגס
הלכדים הם כבגדים ואף לפניס חמטות זלו לכאן הרי לא בשביל
שהי' אריג בתחלה מקבל טומאה אלא מפני שבעשה עמה מעשי לבדים
והעלה דיש ב' מיני טירות יע"ש היטב וז"כ י"ל דה"נ בג"ד לא גרע
מבגדים שהרי גם היידי אריו טווי כלל ועוד שהרי מבואר בשבת (נ"ו
ע"ב) ח"ג ד' דברים נאמרו בזאיסטמא וכו' ואין מטמאה בנגעים
ופירתי' ששטוי' כמין לבד וזינה טווייה ובנגעים כתיב בגד ובעי' שוע
וטווי כמו בכלאים ובחוס' ד"ה ואין וכו' הקצו מהו אריג בנגעים
אפי' במה ושרץ לא מטמא דבעי' טווי ואריג ומ' דמטמא במה ושרץ
בק"ו מפנין קטנים כיון דשייך בה מדרם ובמדרס"א שם פי' דהא
דבעיין בטו"מ ושרץ טווי ואריג היינו דבר שאריו ראוי למדרס הז'
ט"ט וע' בחוס' שם (פ"ד ע"ה) ד"ה נפך ובמדרס"ל שם דנוכח דהוי
טומאה דאורייתא ע"ש היטב וכתבן וז"כ בנ"י שטוין מנעלים וכדומה
מן הגאממע ורחוי למדרס ח"כ א"ל שיהי' טווי ואריג ומקבל טומאה
אך דלפמש"ל מדברי רש"י זכחים דכשאינו אריג בעיין שיעור ג"ט
ומבואר שם דהרכין היינו שקורין בלע"ז פלטרס וברש"י שבת הג"ל
בד"ה אין בה וכו' ששטוי' כמין לבד שקורין פולטרס ואינה טווי'
עכ"ל הרי שהלבגדים הם הם מין הרכין הנזכר במשנה ח"כ מדינא אין
בו שיעור גע"ג אלבעות לקב"ט אלא שיעור גע"ג טפחים ח"כ בג"ד
שא"ל להמלכה של הכהונה שיעור כזה שוב לוכא חשש קב"ט וכן
אמת שרמב"ם ור"ש וע"כ בפכ"ח דכלים שם פי' הרכים בט"א
חבל מ"מ מג"ל שנחלקו על רש"י בעיקר דיון ומוכת מש"ס דזכחים
שם דגס הם ה' בו מהחלה שיעור גדול ונקרט מונט בעי' ששאר
בו ג"ט עג"ע דדוקא בעודו מחובר אמרי' אגב אביהן שאני ע"ש
ותבין ואף שכתבתי לעיל ד"ל דוקא חסם שאינו ראוי לשום לבישה
ולא לחקן בו שום בגד משא"כ בג"ד מ"מ הרי בבחי' מהמ"ס שבת
הג"ל גבי איסטמא שכתבו דכל טעמא דמטמא במה ושרץ כשאינו
טווי ואריג משום דשייך בה מדרס והרי חסם חזי ללבישה ואפ"ה תליח
במדרס והרי קו"ל בפכ"ד דכלים דלמדרס בעיין ג"ט על ג"ט ואף
דלענינים בני בג"א ועמ"ס שבת (מ"ז ע"ה) ד"ה בגדי וחוס' זכחים
(ל"ה ע"ה) ד"ה מעיל ובר"ש פכ"ח דכלים וחס' עירובין (כ"ט ע"ב)
מ"מ הרי מנבואר בירושלמי אופ"ג דישיין דגמרי דליבור לא מיעטי
ודינס כעשירים ואין כשיעור ג"א כשיעור קב"ט :

ד' הנה בדבר הזוהילה כבר הארכתי בכמה טעמות והבאתי מדברי

האשכול סי' ס' וברכ"י סי' ר"א ס"ב אות ד' ובפרט מדברי
הראב"ד בפי' לגדיות פ"ה מ"ב כסופה וז"ל מודים שהוא גודר כלומי
עושה גדר על כלים בפני המים ואע"פ שהמים יורדים צין כלי לכלי
אין בכך כלום שאלו מקוה הנקוה במקומות הרבה חס נשאר בו מ"ס
מכביבים בזוב"ל עכ"ל הרי דקמט סהנים יורדין צין כלי לכלי ואפ"ה
כשר וסס לעיל נופרס דמיידי בני גשמים היורדים מן ההר ואפ"ה
לא מיפסלו משום וזחלין וזוה מוכח להדיא כדעת תשו' מעיל דקה
כ"י ל"ט שהביא גם ר"מ דדוקא בנפקין הכותל המים נמשכין כוחילת
כל מי נהר וכדומה מקרי זחילה ובחשו' השב"ץ ח"א סימן י"א כתב
ז"ל ומ"ש שהמקוה נשחתו כחליו ומים הנקיים יורדים בו דרך סדקין
ותמיד האם לריבוי להוסיף בו מים ע"י המגפה כשר הדבר ושיפר
דמי וכו' ומשום זחילתו אינו נפסל וכו' כבר כתב הרשב"א שלא נאמר
זה אלא בנקב רחב כיוון שחילתו יכרת דנין אוחס כוחל ממס ונריך
סהימה אבל מקוה שכתבן או יקב מעט עד שלא יכול המים ונטוף
מעט מעט והלך וחסר אין זה נקרא זוחל דהא אמרי' פי' חומר
בקודם דלרעה לחליו מנחלת ומעטפוטם בכל שעה ונבלעין המים
מעט מעט במקוה ואפ"ה כשר ועוד הבה הרב ז"ל רחי' מדעת
מקוה שנואל חסר כל טהרות כע"ז ע"ג למפרע טמאות דדוקא חסר
הא נמאל בו מ"ס אע"פ שהסר מנדרתו הראשונה טהרות ואס מקוה
שמניו ויאלין דרך כדקוה היה נפסל מפני שהוא זוחל ה' לנו לחוש
שמו גשבר למטה ונעשה זוחל שהרי סד"ל הוא אלא ודאי לא פסלו
זחלין אלא בזוחל ממס שזחילתו נראית לפי שכל המים שבמקוה
נדונין צוהלין אבל מפני שפטוף מעט שאינו ניכר לעין לא מקרי
זוחל דברי טעם הם ודאי לסמוך עליהם הלכה למעשה עכ"ל הרי
מפורס דבג"ד אין שום חשש בזה :

והנה עוד כתב ר"מ כי בטהימות המגופה של ען לבד אין די
לעכב המים שלא ילאו לאשר ען בעין אינו מחהדק יפה ולכן
ירלו לחפות המגופה בזהיכת גאממע מרהה והקרר אס אין בזה חשש
כזהם דברב המקב"ט לגי' הר"ש שהובא בבי' ר"ח ס"ג וידיד דבנד
נריך שיהי' ארוב כמ"ס הרמב"ם פ"ה מכלים ה"א והביא בשם הסר"ט
להגאון מהר"דון ככ"י מכלים לישב הא דכפכ"ב מכלים ה"ג כבר
רמב"ם דכל הקליעות ממטמאות בבגדים כשיעור ג' אלבעות החילוק
צין בגד לשך הוא רח' דהר"ג כ"ס דהוי כבוד בעי' הרוב מונס וז"ל
בשך אבל דחוכא שיעור כז' גם בבגדים מוטמא חבל עכ"פ
נעיין שיהיה כיוו וקלוע והביא מרש"י שבת (ס"ד ע"ה) ד"ה יכול

אך לפמ"ס בח"י הל' כלאים סי' ד"ש דבאיסטמא מטמא בשרך משום
דהוי חכשיט י"ל דמטמא גם בג"א ועכ"פ בג"ד שאינו בגד י"ל
דבעי' ג"ט וכמ"ס אך לפמ"ס במש"א פכ"ד דכלים מ"ג דלא תליח
דשעירות ועוני אלא חס הוא מלנע חחוכה של ג"א או משליו י"ל
בג"ד שסס לוקחים חחוכה זו. לתשמוס' דיונס כעשורס' ואולם הנה
עוד יש לרונ כזה דכיון דקובעו זמהברו לפשוטי כלי ען מחבטל לגבי
גוף הכלי וגדולה מזו דעת הר"מ בפיה"מ פי"א דכלים מ"ד נבי
קלובכרס של ען ומגופה במחכות דטהור וצפי' הרח"ש חמה עליו
מש"ס סוף חגיגה וע' בכ"מ פ"ד דכלים ה"ד בשס ר"י קוקרס באורוך
כזה וע' בר"ש רפכ"ב דכלים ותו"ט עס דס"ל דבשני מינים אינו
כן וע"ע בחו"ט שלהי חגיגה וצפי' חרדים שעל הירושלמי רפ"ח
דברכות ה"ג ומ"מ פ"ד וס"ו וס"י דכלים וע' בשש"ס לוח"ח סימן
חר"ט שרמ"ו למ"ס בפ"י ז"א על-השקיקתא-כזה-ובג"ד-שאינו-נפטי
לכל הכלי ען רק כרוך כביד רחשו במקוה כנסתו לקב' לכ"ע גרבה
דעי' חיבורו דבדק להטן מהבעל לגבי הטן ונפקע טומאתו כיון שבעשה
בו סיגוי מטבה וכדקו"ל גבי נוח שסככו דורשים דמריה סיגוי מטעשה
לבעל טומאתו ועמ"ס ב"ב (י"ט ע"ב) ד"ה והיפוק יהוה' סוכה (י"ג
ע"ב

ש"י מברס"ם - ח"ך ראיון

ח שאלה מקוה שניקבו או נסדקו כחליו והמים מטפטפין או נבלעים בקרקע אי פסול משום זחילה גם לבאר הדין אם מותר לקבוע נסדים בקרקע המקוה ובצדדיו.

תשובה הב"י בשם הרשב"א דזחילה שאינה נראית אינה פוסלת וראייה מהא דאמרינן בחגיגה ארעא חלחולי מחלחל וש"מ דמה שנבלעין בקרקע אין לחוש. ובת' תשב"ץ סי' י"ז מבואר הדבר יותר שהביא בשמו דמקוה המטפטף כשר וראייה מסוגיא דחגיגה וכו' ועוד מהא דאמרינן בריש נדה דמקוה חסר ואתי ש"מ דכל זמן שלא חסר משיעורו כשר אע"ג דהולך ומתחסר ונבלע עיי"ש. וראייות אלו יש לדחות דמ"ש מסוגיא דחגיגה אין ראייה די"ל דאיירי במעין כמ"ש התוס' בנוזר (דף ל"ח) וכן הרא"ש בפסקיו וכמו שהבאתי בסומן ב' גם מריש נדה אין ראייה דיש לאוקמי ג"כ במעין ואע"ג דנקט מקוה דרגיל הדבר במקואות לקרוא למעין מקוה. מיהו י"ל כיון דקתני כל טהרות שנעשו ע"ג וכו' איירי גם בכלים וכמ"ש רש"י ואי במעין מה לי חסר או לא דהא לכ"ע לכלים סגי במעין כל שהו ובאמת שיש לדקדק אפילו אי איירי במקוה מ"מ כיון דמה"ת סגי לכלים במקוה כ"ש או ברביעית אלא דרבנן בטלו לרביעית דמקוה וכיון דהוי רק ספק דרבנן אמאי החמירו ואין כאן מקומו. ובודאי ידע הרשב"א דראייתו אינן מכריעות ולא הביא אותם אלא לסמך בעלמא ובעיקר הפסק סמך על הסברא דרחוק הדבר לומר דנקב כחודו של מחט יפסול את המקוה וע"כ דיש שיעור לדבר ולכך כתב דהכל תלוי בזחילה הנראית. ולפ"ז מקוה שמימיו נבלעין בקרקע מעט מעט בין מלמטה בין מן הצדדין כשר דזה לא מקרי זחילה אלא בליעה והיינו

רביתייהו וכ"ש אם המקוה מרוצף באבנים או בנסרים והמים נבלעים בהם דכשר אבל אם יש נקב או סדק ממש והמים פורשים ממקום למקום דרך יציאה בזה יש חילוק בין זחילה הנראית לשאינה נראית. ובאמת לפי הלשון שהביא הב"י משמע דכלל זה לא פסיקא לי' להרשב"א דהרי פתח בתרתי אם ניקב ומימיו נוטפין או נבלעים ואלו הראייה שהביא מהא דחגיגה אינה מספקת אלא להכשיר בנבלעין אבל לא בנוטפין ואפשר לפי דרכו דחלחולי מחלחל היינו שהם נקבים ממש והמים פורשים ממקום למקום דרך יציאה ולא דרך בליעה לחוד. וכן משמע דאי להכשיר בליעה לחוד אתי היה לו להביא ממתני' דפ"ב אע"פ שבלע הבור את מימיו כשר וש"מ דבליעה לאו מלתא היא א"ו כמ"ש מיהו לפ"ז ראייתו מריש נדה לאו ראייה היא דהא יש לאוקמי בנבלעין.

והנה התשב"ץ שם דעתו לומר דכל זה לפי מה שמפרש הר"ש הך משנה דנוטפין שעשאן זוחלין דפ"ה דמכלתין דאיירי להעמיד הזחילה וא"כ מוכח עכ"פ דאם ניקב המקוה דפסול אבל לפ"מ דמפרש הרמב"ם והרא"ש משנה זו בענין אחר דלא איירי כלל בזחילה א"כ י"ל דאפילו נקב הניכר אינו פוסל אפילו לא ישארו מ"מ סאה שהנקב ולמטה ואין דבריו נראין להקל בזה דאין זה ענין להך משנה דנוטפין שעשאן זוחלין אבל מטעם אחר היה הרא"ש רוצה להקל ולומר דנקב אינו פוסל כלל דבעינן זחילה דומיא דמעין שזוחל כולו והביא קצת ראייה לזה מהא דתנן ושוינ שגורר בכלים ואף שסיים ולפ"ז אין לפסול מקוה שמימיו יוצאין לחוץ מ"מ הוא עצמו לא סמך על זה לדינא דהרי בפירושו למשנה זו לא הביא דין זה כלל גם הב"י לא הביא סיום דבריו

אלו) וכן הטור כת מ"ס פסול. וראיתי שכתב על הא דגרי יורדים בין כלי לכ מקוה הנקוה (צ"ל כשר ודעתו דע"י וכמ"ש התשב"ץ ו להחמיר ו

ועדיין יש להסתפק
בזחילה
 שהזחילה נראית ו פני המים שמבעבול כעין שכתבו התוה מתנוענע כל היין הנראית היינו שהנ לדקדק קצת ממ" משוך כנדל שמוי וש"מ דזחילה כ לקולא וכ"ש לחו אלא כמוציא מש זחילה דהא אפילו נקב וכן לענין צ"י שלא לפסול המ חשיב נקב כמבואר כיון דמוציא משו שוב לקבלה אבל כעדשה או דעביז בנדה זה מקרי זה המים בין בנקב דק"ז דנקב ככ"מ בנחז

ג) א.ש. ברבינו דנקב אינו פוסל ולא ד) א.ש. קשיא וכפשוטו מוכח מזה

ועתה נבאר דין מקוה המרוצף בנסרים והאחרונים האריכו בנסרים שהאשה עומדת עליה אי שייך גזירת מרחצאות אבל נסרים הקבועים דרך בנין ממש ברצפת המקוה בזה אין שום טעם לאסור גם הנב"י העיד שנוהגין התר בזה והדבר ידוע דמקוה המרוצף בנסרים בקרקעיתו ובצדדיו אינו מאכר טיפה דהנסרים הם מעמיד' המים שלא יזחלו אבל אם הוא מרוצף באבנים או בלבנים רחוק הדבר לתקן שלא יצאו המים בין הסדקים ויבוא ליד ספק דאורייתא. ונראה פשוט דמותר ליקח נסרים אפילו משופין ואף שהם ראויים למדרס אין לחוש כיון דהשתא קובע אותם בקרקע איגלאי מלתא דהוי קיימי מתחלה להכי וכ"ש אם אומר לאומן שיעשה לו נסרים כדי לקבעם בקרקע וכמו שאכתוב באריכות בסימן ט'. מיהו אם כבר היו כלי תשמיש קודם קביעותן כגון שלוקח נסרים של כסא וספסל ובא לקבעם בקרקע דבר זה אין בידינו להתיר לפי שמצינו במשניות דברים הנראים כסותרים דפעמים משמע דבעינן דוקא שינוי מעשה כמ"ש התוס' בשבת דנ"ח דאין כלי יוצא מידי טומאה אלא ע"י שינוי מעשה מיהו לפעמים סגי בקביעות גרידא כמו מינקת פ"ד דכלים וכבר עמד הר"ש על סתירות אלו וכתב שצריך עיון לחלק ביניהם. ובאמת זו היא שקשה בדיני טומאה וטהרה בענינים הנוגעים לחלק בין כלי לכלי לפי שלא עמדנו על צורתם בדקדוק וא"א לדמות דבר לדבר. והנה בסדין שעשאו וילון משמע מלשון הרמב"ם ספכ"ג מה"כ דא"צ

אלו) וכן הטור כתב על שמו אם לא ישארו מ"ס פסול. וראיתי להראב"ד בפ"ה בעדיות שכתב על הא דגודר בכלים ואע"ג דהמים יורדים בין כלי לכלי אין בכך כלום שאלו מקוה הנקוה (צ"ל הנקוב) במקומות הרבה כשר ודעתו דע"י נקב לא מקרי זחילה וכמ"ש התשב"ץ מיהו דעת כל האחרונים להחמיר בזחילה הנראית.

ועדיין יש להסתפק הא דתלי לה הרשב"א בזחילה הנראית אם כוונתו שהזחילה נראית וניכרת למעלה על שטח פני המים שמבעבע ונראה במים כעין גומא כעין שכתבו התוס' בע"ז כשפותח הברזא מתנוענע כל היין לצאת או דלמא דזחילה הנראית היינו שהנקב יהא נראה וניכר ויש לדקדק קצת ממ"ש הראב"ד מעין שהוא משוך כנדל שמושך כל שהו הוי זחילה וש"מ דזחילה כ"ש שמה זחילה אפילו לקולא וכ"ש לחומרא. ונ"ל דנקב שאינו אלא כמוציא משקה לא מקרי נקב לענין זחילה דהא אפילו לענין מי חטאת לא חשיב נקב וכן לענין צ"פ וכ"ש כאן ואע"ג דלענין שלא לפסול המקוה אפילו בנקב כמ"מ חשיב נקב כמבואר בסעיף [מ"ם] התם שאני כיון דמוציא משקה גלי דעת' דאינו עשוי שוב לקבלה אבל נקב שהוא כמ"מ דהיינו כעדשה או דעביד טיף להדי טיף כדאיתא בנדה זה מקרי זחילה (1) הנראית בין בשטח המים בין בנקב עצמו וכן ברש"י בחולין דק"ז דנקב כמ"מ הוי קילוח הנראה וכמ"ש בנחל ס"ק [ל"ב].

ג) א. 5. ברכינו ירוחם מבואר כדעת התשב"ץ דנקב אינו פוסל אפילו לא ישאר בו מ' סאה, דפסק דנקב אינו פוסל ולא חילק אם ישאר בו מ' סאה או לא ישאר.
ד) א. 5. קשיא מהא דגודר בכלים דמסתמא יש נקב ככונס משקה בין הכלים ואעפ"כ לא הוי זחילה, וכפשוטו מוכח מזה דאין זחילה הניכרת אלא בשיש זרימה של מים אבל טיף טיף כשר וצ"ע.

מרוצף באבנים
זמ דכשר אבל
המים פורשים
זה יש חילוק
ראית. ובאמת
מע דכלל זה
פתח בתרתי
נבלעים ואלו
אינה מספקת
לא בנוטפין
מחלחל היינו
ישים ממקום
בליעה לחוד.
ה לחוד אתי
אע"פ שבלע
דבליעה לאו
לפ"ז ראייתו
יש לאוקמי

דכל זה לפי
שנה דנוטפין
תין דאיירי
עכ"פ דאם
מ דמפרש
ין אחר דלא
אפילו נקב
זי מ"ם סאה
להקל בזה
פין שעשאו
א"ש רוצה
לל דבעינן
והביא קצת
ודר בכלים
ורה שמימיו
א סמך על
י לא הביא
זיום דבריו

גול גבי אחורי כלים ואין עובר כלל על דרדיו דאם לא כן ודאי היס
 על הכל דין מעיין כמו ברין דמעייין מקלע על שפת הכלי שמוכר בסעף
 מ' והטעם דהוה כחן כמקום אר"פ שאין כאן שחובין דהא אין עוברין
 חוץ הכלי ורבי יואב ס"ל בנאחז במתנה דכיו כמעייין אלא שרבי יוסי
 מ"ל דהוה במקום אר"פ ונראה טעמו כיון
 שהכלי מופסק בין המעייין לבמים
 ויודיעו מן על גביו של אחורי כלים
 נספק גם מעיין ממנו ולא יעובד על
 גבי אחורי כלים ממת דאם אין שום
 הספק והיא רחוי ליתום גם אפי' דין
 מעיין מ"מ פסול לגמרי לעבול על
 מעטע גזירה שמה יעבול חוץ כלי
 והאחיז בפרישה דרך ב"ה וז"ל ז"ל
 דנפק בקלוח הממעייין דאם לא כן
 לא היה דין חוץ מן' אלא מעיין ע"ל
 והוא טעמו גמור דאם כן ה"אך אמר
 רבי יואב הוה דאם מעיין:
 (כד) למקום המנפף פי' שמתקן
 המנפף או מעיין כמו שהזכיר בסמ"ק
 שקודם לזה וכן אמר ש"ה"ל לעשותו
 שי"ה אוחז: (כז) בעלי אגוז. פירות
 הירוקים גזירה ארום ככלי לענין טומאה:
 (כח) והם כשרים. פירות ששקטרום
 שיהו כמו שהזכיר בסמ"ק לענין טעמו
 ודוקא כמקום אר"פ מן מעיין כל
 שהא' השקטרו קאכל לענין זמילה ודאי
 אין כחן דין מעיין כיון שמתמלס היה
 המעיינות ועל מושך וכמו שפטרס
 במש"כ בסעף ז' וז"ל מ"ל י"ף לה
 מדין הא' שטוסין רבו על החולטין
 ב"ה. הדין. וכו'. מנפף. כמקום. י"ח. שאין. לגמור. כן. מש. וכו'.
 (כט) ל"ש מוחם כמותר. לנאחזים משמע דדוקא סומח כמותר אבל
 חס

מ"ל דהוה מקוה לו ובלבד שלא ימבול על (כ) אחורי
 כלים ממש:
 (ל) מעיין שירוד מהרה מיפין בהפסק
 יש לו דין מקוה אא"כ יורד בקלוח כלא הפסק:
 (מ) נוטפין עששאן וחולין ל"ח כגון שסבך
 (כד) למקום המנפף מבלא של חדים חלקה ודאי
 המים וחולים ויורדים עליה היו הם (ס) כשרים וכל
 דבר שמקבל טומאה ואפי' מבריר סופרי' אינו מחולין
 בו י' וחולין שקלחן (כז) בעלי (ט) אגוז לש כשרים
 מן (מ) ה' מקוה שיש בו ארבעים (טו) סאה
 מ (מ) (ס) ומעין כל שהוא יכול לשאוב כל
 מה שירצה ליתן לחובה (כו) מא והם כשרים
 מב אע"פ שהם (כז) רבים על המים שהיו בחובה
 חלחה. (ז) חילוק בין קוד המעין לפסולין או לא כמו שמתבאר
 מג [מת] וע"ל סעף מ' ד"ט (כט) חולין. (כ"י) כשם שהזכיר בסמ"ק
 סימן ז"ל (מו) אבל כל שאין בהפסק מ' סאה
 [מו] אפילו אם אינו חסר אלא כל שהוא י' אם נפל
 לחובו מר' ג' לוגים מים שאובים פסלוהו לא שוא
 שאבן בכלי (כז) מה לא שוא מ' י' סוחמ (ל) כסורו
 והגבירו והמים שבה נופלין ממקומות הרבה (מ"ט)
 מ"ה וכן המערה (°) מהצנצור והיסל ממקומות

מ"ל דהוה מקוה לו ובלבד שלא ימבול על (כ) אחורי
 כלים ממש:
 (ל) מעיין שירוד מהרה מיפין בהפסק
 יש לו דין מקוה אא"כ יורד בקלוח כלא הפסק:
 (מ) נוטפין עששאן וחולין ל"ח כגון שסבך
 (כד) למקום המנפף מבלא של חדים חלקה ודאי
 המים וחולים ויורדים עליה היו הם (ס) כשרים וכל
 דבר שמקבל טומאה ואפי' מבריר סופרי' אינו מחולין
 בו י' וחולין שקלחן (כז) בעלי (ט) אגוז לש כשרים
 מן (מ) ה' מקוה שיש בו ארבעים (טו) סאה
 מ (מ) (ס) ומעין כל שהוא יכול לשאוב כל
 מה שירצה ליתן לחובה (כו) מא והם כשרים
 מב אע"פ שהם (כז) רבים על המים שהיו בחובה
 חלחה. (ז) חילוק בין קוד המעין לפסולין או לא כמו שמתבאר
 מג [מת] וע"ל סעף מ' ד"ט (כט) חולין. (כ"י) כשם שהזכיר בסמ"ק
 סימן ז"ל (מו) אבל כל שאין בהפסק מ' סאה
 [מו] אפילו אם אינו חסר אלא כל שהוא י' אם נפל
 לחובו מר' ג' לוגים מים שאובים פסלוהו לא שוא
 שאבן בכלי (כז) מה לא שוא מ' י' סוחמ (ל) כסורו
 והגבירו והמים שבה נופלין ממקומות הרבה (מ"ט)
 מ"ה וכן המערה (°) מהצנצור והיסל ממקומות

מפיה מבריר ר"ל אלא בני נפש:
 ופי' והמ"ס כי הכותו והוא"ל ז"ל כ"ה: [מ]ן סקח כ"י. מתי' ז' מ"ב ור"מ
 והתי' ז' מ"י והתי' ז' מ"י והתי' ז' מ"י והתפתח אמ' במטה סקחת: [מ]ן יסין
 כ"י. כ"ל ס"ה: [מ]ן תל ס"ה. כ"ל ס"ה דהן הסין פסר ב"ש א"ל כלים
 וכו'. משמע וז"ל ובריות במטה סקחת והבית והיה"ש ושם: [מ]ן

לא ארומ ותרמ"ח מ"ש דב"ק ז"ל וי"ל דהא דרשין פסר ב"ש הי"ח בו: [מ]ן אכל
 אפילו אם כ"י. מתי' ז' מ"י והתפתח אמ' ביה"ש מ"ה מתי' ז' וז"ל:
 פתחי תשובה
 מ"ל דהוה מקוה לו ובלבד שלא ימבול על (כ) אחורי
 כלים ממש:
 (ל) מעיין שירוד מהרה מיפין בהפסק
 יש לו דין מקוה אא"כ יורד בקלוח כלא הפסק:
 (מ) נוטפין עששאן וחולין ל"ח כגון שסבך
 (כד) למקום המנפף מבלא של חדים חלקה ודאי
 המים וחולים ויורדים עליה היו הם (ס) כשרים וכל
 דבר שמקבל טומאה ואפי' מבריר סופרי' אינו מחולין
 בו י' וחולין שקלחן (כז) בעלי (ט) אגוז לש כשרים
 מן (מ) ה' מקוה שיש בו ארבעים (טו) סאה
 מ (מ) (ס) ומעין כל שהוא יכול לשאוב כל
 מה שירצה ליתן לחובה (כו) מא והם כשרים
 מב אע"פ שהם (כז) רבים על המים שהיו בחובה
 חלחה. (ז) חילוק בין קוד המעין לפסולין או לא כמו שמתבאר
 מג [מת] וע"ל סעף מ' ד"ט (כט) חולין. (כ"י) כשם שהזכיר בסמ"ק
 סימן ז"ל (מו) אבל כל שאין בהפסק מ' סאה
 [מו] אפילו אם אינו חסר אלא כל שהוא י' אם נפל
 לחובו מר' ג' לוגים מים שאובים פסלוהו לא שוא
 שאבן בכלי (כז) מה לא שוא מ' י' סוחמ (ל) כסורו
 והגבירו והמים שבה נופלין ממקומות הרבה (מ"ט)
 מ"ה וכן המערה (°) מהצנצור והיסל ממקומות

מפיה מבריר ר"ל אלא בני נפש:
 ופי' והמ"ס כי הכותו והוא"ל ז"ל כ"ה: [מ]ן סקח כ"י. מתי' ז' מ"ב ור"מ
 והתי' ז' מ"י והתי' ז' מ"י והתי' ז' מ"י והתפתח אמ' במטה סקחת: [מ]ן יסין
 כ"י. כ"ל ס"ה: [מ]ן תל ס"ה. כ"ל ס"ה דהן הסין פסר ב"ש א"ל כלים
 וכו'. משמע וז"ל ובריות במטה סקחת והבית והיה"ש ושם: [מ]ן

בא המעין על הספק אין דעת המעין אלא כל ליהא שהי' יסרסמה עמו סירד דרבי סוף
 המעין חסר יסרסמה עמי במתוך דעתו והתחיל הגולה י' כי היה הוא יוסף לתמונה על
 אלא יורד היה לו להגביר כי יסרסמה עמי במתוך דעתו והתחיל הגולה י' כי היה הוא יוסף לתמונה על
 אלא יורד היה לו להגביר כי יסרסמה עמי במתוך דעתו והתחיל הגולה י' כי היה הוא יוסף לתמונה על

